

Budapest Főváros
XIII. kerületi Önkormányzat

EGYESÍTETT ÓVODA

**AZ EGYESÍTETT ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁRA ÉPÜLŐ
TAGÓVODAI ÚTMUTATÓ**

GYÖNGYSZEM TAGÓVODA

Készítette:

Erdélyi Nóra intézményvezető helyettes
Farkas Irén a Gyöngyszem Tagóvoda vezetője
és nevelőtestülete

Tartalomjegyzék

1. HELYZETKÉP

1.1 INTÉZMÉNY ADATAI	4
1.2 AZ EGYESÍTETT ÓVODA BEMUTATÁSA	5
1. HELYZETKÉP	3
1.1 AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	3
1.2 AZ EGYESÍTETT ÓVODA BEMUTATÁSA	4
1.3 AZ EGYESÍTETT ÓVODA SAJÁTOS CÉLJAI:	7
2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	7
2.1 NEVELÉSFILOZÓFIÁNK	7
2.2 GYERMEKKÉPÜNK.....	8
2.3 ÓVODAKÉPÜNK	8
2.4 PEDAGÓGIAI ELVEINK	9
2.5 NEVELÉSI CÉLUNK.....	9
2.6 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEINK:	10
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	11
3.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	11
AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	14
3.3 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	17
3.3.1 <i>Az anyanyelvi kommunikációs nevelés</i>	17
3.3.2 <i>Értelmi fejlesztés és nevelés</i>	19
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	22
4.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK	22
4.2 TÁRGYI FELTÉTELEK. A PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK	23
4.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	24
4.3.1 <i>Hetirend</i>	24
4.4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	29
4.4.1 <i>Az óvoda és a család kapcsolata</i>	30
4.4.2 <i>Kapcsolat a társintézményekkel</i>	32
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	35
5.1 A JÁTÉK	35
5.2 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	37
5.3 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	40
5.3.1 <i>Művészeti nevelés</i>	42
5.3.2 <i>Mozgás, edzés, szervezett mozgás</i>	47
5.3.3 <i>A külső világ tevékeny megismerésére nevelés</i>	50
6. INTEGRÁCIÓ , KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....	52
6.1 RÉSZKÉPESSÉG-ZAVAROK.....	53
6.2 SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK	54
6.2.1 <i>Sérülésspecifikus feladatok szakfejlesztéssel</i>	55
6.2.2 <i>Az integrált óvodai nevelés előnyei</i>	56
6.3 A NEMZETISÉGI FELADATOK	57
6.4 MIGRÁCIÓ	58
6.5 TEHETSÉGGONDOZÁS	59
7. GYERMEKVÉDELEMI FELADATOK.....	60
8. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS, ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	62
9. PEDAGÓGIAI DOKUMENTÁCIÓ	64
10. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK.....	66
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	67
BIBLIOGRÁFIA.....	68

„Az a mód, ahogyan egy társadalom a gyerekeket kezeli, nemcsak törődésének és együttműködésének fokát jelzi, hanem jól tükrözi az adott társadalom igazságérzetét, jövő iránti elkötelezettségét, valamint azt is, mennyire fontos számára az eljövendő generációk emberi feltételeinek javítása.”

(Javier Peres de Cuéllar ENSZ főtitkár)

A XIII. kerület a főváros egyik legdinamikusabban fejlődő városrésze. A tervszerű és tudatos oktatáspolitikai eredményeként jól működő intézményhálózatban a szülői igényeket kielégítő, kiszámítható és tervezhető minőségi közszolgáltatás valósul meg. Programunkban a közös értékek megfogalmazása egységet teremt pedagógiai szemléletünkben, az egyes tagóvodák helyi sajátosságaiból adódó egyéni arculat megjelenítése színesebbé, változatosabbá teszi intézményünk egészét.

1. Helyzetkép

1.1 Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda
Címe: 1134 Budapest, Angyalföldi út 1.
Telefon/fax : 36 (1) 340-29-88
E-mail: egyesitettovoda@bp13.hu
Az intézmény fenntartója: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat
Címe: 1139 Budapest, Béke tér 1.

A Gyöngyszem Tagóvoda adatai:

Az intézmény neve: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda
Gyöngyszem Tagóvodája
Címe: 1138 Budapest Gyöngyösi sétány 5.
Telefon/fax : 36 (1) 239-4509
E-mail: gyongyszem@ovoda.bp13.hu
Az intézmény fenntartója: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat
Címe: 1139 Budapest, Béke tér 1.

Az Egyesített Óvoda világnézeti nevelés tekintetében semleges, egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem elkötelezett. Tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy gyermekük vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesülhessenek. Egyházi jogi személy a hit- és vallásoktatást az óvodában a szülők igénye alapján szervezheti, elkülönülve az óvodai foglalkozásoktól, az óvodai életrendet figyelembe véve.

Ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások:

- a gyerekek óvodai nevelése, a gyerekek napközbeni ellátása
- óvodai foglalkozások
- logopédiai, dyslexia - megelőző foglalkozások
- a sajátos nevelési igényű gyerekek felzárkóztató foglalkozásai
- a gyerekek rendszeres egészségügyi felügyelete
- az óvoda létesítményeinek és eszközeinek használata a fenti szolgáltatások igénybevételéhez.

Egyéb szolgáltatások:

Az óvodát fenntartó önkormányzat – évenként döntést hozva, meghatározott módon – többféle, a XIII. kerületi Önkormányzat által finanszírozott, a felhasználók számára térítésmentes lehetőséget biztosít a gyermekek fejlődésének további elősegítése érdekében:

- normál IQ-övezetbe tartozó, korrekciós beavatkozást igénylő (részképesség-gyengeségekkel küzdő) gyermekek fejlesztő támogatására,
- az egészséges életmód, az edzettség elősegítése érdekében biztosított sporttevékenységek felkínálása a kerületünkben működő sportlétesítményekben.

Nevelési évenként - mérlegelve a szülői igényeket - **önköltséges szolgáltatásokkal** lehetőség nyílik olyan egyéb tanfolyamok szervezésére is, amelyek beilleszthetők az óvoda pedagógiai célkitűzéseibe. A szolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét a jogszabályok előírásainak figyelembe vételével alakítjuk ki évenkénti felülvizsgálattal.

A Gyöngyszem Tagóvoda önköltséges szolgáltatásai:

Önköltséges szolgáltatásainkon a gyermekek délután, a pihenési idő és uzsonna elfogyasztása után vehetnek részt, a Házirendben és a Munkatervben meghatározott szempontok szerint.

Önköltséges tanfolyam lehetőségeink:

- „Zenekuckó” - népi-énekes és kortárs énekes játékokkal ismerkedhetnek a gyermekek
- **Foci** - a Bozsik-program keretén belül, a labdajátékok alapjait sajátíthatják el óvodásaink
- **4Muskétás SE táncgyesület** - zenére épített, összetett mozgás alapjait gyakorolhatják a gyerekek
- **Hang-játék** - hallás és kommunikáció fejlesztésen alapuló komplex képességfejlesztési program

Ingyenes szolgáltatások az önkormányzat finanszírozásával: (a lehetőségek kihasználása évente változhat)

- Francia nyelven történő játékos mozgásfejlesztés
- Labdás előkészítő foglalkozás
- Testtartást javító és mozgásfejlesztő foglalkozás
- Úszásoktatás
- Állatkerti séták – Facsemete Alapítványunk támogatásával

1.2 Az Egyesített Óvoda bemutatása

Az intézmény neve:	Bp. Főv. XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda
Székhelye:	1134 Budapest, Angyalföldi út 1.
A törzsovoda neve:	Angyalkert
Székhelye:	1134 Budapest, Angyalföldi út 1.

Tagintézmények: Egyesített Óvoda

1. Mesés kert Tagóvodája	1134 Budapest, Kassák Lajos u. 17.
2. Hétszín Tagóvodája	1133 Budapest, Gogol u. 32.
3. Napsugár Tagóvodája	1133 Budapest, Thurzó u. 6–8.
4. Zöld Ág Tagóvodája	1133 Budapest, Kárpát u. 25–27.
5. Varázskarika Tagóvodája	1138 Budapest, Karikás F. u. 12.
6. Mese Tagóvodája	1139 Budapest, Esküvő köz 4.
7. Napraforgó Tagóvodája	1135 Budapest, Petneházy u. 69–71.
8. Csicsergő Tagóvodája	1131 Budapest, Gyöngyösi u. 67–71.

9. Pöttyös Tagóvodája	1131 Budapest, Jász u. 145.
10. Gyöngyszem Tagóvodája	1138 Budapest, Gyöngyösi sétány 5.
11. Csupa-Csoda Tagóvodája	1133 Budapest, Hegedűs Gyula u. 123–125.
12. Gyermekkert Tagóvodája	1134 Budapest, Tüzér u. 62.
13. Vizafogó Tagóvodája	1138 Budapest, Vizafogó sétány 4.
14. Futár Tagóvodája	1131 Budapest, Futár u. 23–25.
15. Madarász Viktor Tagóvodája	1131 Budapest, Madarász Viktor u. 3.
16. Ákombákom Tagóvodája	1139 Budapest, Visegrádi köz 4.
17. Pitypang Tagóvodája	1139 Budapest, Országbíró utca 10.

Az óvodai nevelés a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. A tagóvodák sajátos arculatának bemutatását a pedagógiai program 1. sz. melléklete tartalmazza.

Az Egyesített Óvoda Pitypang Tagóvodájában kétnyelvű (angol-magyar) óvodai nevelés valósul meg, amelynek keretében - az Egyesített Óvoda pedagógiai programjával összhangban - a nevelés kiegészül a MANÓ VILÁG Kétnyelvű Óvodai Programmal. A kétnyelvű óvodai nevelés programja bővül 2015 szeptemberétől - felmenő rendszerben - a Mesés kert Tagóvodában.

Az Egyesített Óvoda intézményeiben szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek integrált nevelését is ellátjuk.

A rászoruló családok számára a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény mellett a jövedelemtől függő mértékben lehetőség van önkormányzati támogatás igénybevitelére.

Az Egyesített Óvoda tagóvodáiban a működési feltételek biztosítottak. Az épületek felújítása, korszerűsítése, karbantartása, állagmegóvása folyamatos, amelyhez hozzá járulnak az eredményes kerületi, fővárosi és EU-s pályázati források is.

A Gyöngyszem Tagóvoda bemutatása

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi: csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék.

Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domonkos)

Óvodánk Angyalföld zöld övezetében a Gyöngyösi sétányon, gyönyörű virágoktól pompázó parkban helyezkedik el.

A 2015 nyarán, magas színvonalon, minden igényt kielégítően felújított udvarunkon mászó fallal ellátott függeszkedő és egyensúlyozó játékok, gumiburkolatú focipályák, trambulín, kreszpálya kresztáblákkal kiegészítve, párapu, ivókút, térplasztikai megoldással megépített pancsoló medencék, zuhanyozók, csúszda biztosítják a lehetőséget a gyermekek élmény-és tapasztalatszerzésére, mozgásfejlesztésére, mozgásigényének kielégítésére és a felfrissülésre.

Világos, tágas csoportszobáinkban a hagyományos korcsoportok mellett vegyes életkorú csoportot is szervezünk.

Gyakorlati útmutatónk a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelés adaptációja.

Lényege többirányú:

„A tevékenységközpontú óvodai nevelés a három-hét éves gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermekeket...”

A gyermek minden tevékenysége révén tanul, élményein és tapasztalatain keresztül ismerkedik a külvilággal. A tapasztalatszerzésre, a játékban, a játékba integrált tanulás-fejlesztés során biztosítunk lehetőséget, melyet sok helyszíni programmal, kirándulással színesítünk.

Kiemelt nevelési területeink a játék és tanulás, a társas és közösségi tevékenység, a munka és szabadidős tevékenység. E három terület szövi át a gyermekek óvodai életét. A játékot a tevékenységek sorában elsődleges, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük.

Nevelőmunkánk jellemzője az inkluzív szemlélet, a gyermekek tisztelete, jogainak érvényesítése, alapvető szükségleteinek kielégítése, sokoldalú fejlesztése nyugodt, szeretetteljes környezet biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése. A gyermek fejlődéséhez és egyéni fejlettségéhez differenciáltan alkalmazkodó módszereket és eljárásokat építünk be gyakorlati munkánkba.

Evenként változó létszámú, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is vállaljuk.

Fontosnak tartjuk, az egészséges életmódra nevelést, ezért naponta, lehetőség szerint szabad levegőn tartjuk a mozgásfejlesztést, minden héten más-más mozgásos játékot szervezünk az udvaron, illetve péntekenként közös zenés tornával, kocogással zárjuk a hetet.

Az egészséges életmódra nevelés feltételeinek megteremtését intézményünk Facsemete alapítványa is támogatja.

Nevelésünk folyamatába szervesen beépül a „jeles napok” és saját intézményi hagyományaink megünneplése: Gyöngyszem nap (az óvoda születésnapja), szüret, karácsonyi vásár, egészségnap, gyermeknap. Ezekben az eseményekben a szülők aktív részvételére számítunk.

Az egészségnapon a szülőknek külön szervezünk mozgási, sportolási lehetőséget.

A „zöld jeles napok” közül az Állatok Világnapjához, a Föld Napjához, a Víz Világnapjához és a Madarak és Fák napjához kapcsolódó programokat szervezünk, melyeket élményszerűen, játékosan dolgozunk fel. Célunk a „Zöld Óvoda” cím elnyerése, ennek első lépéseként 2017. szeptemberében megkaptuk a „Madárbarát kert Óvoda” címet.

A környezettudatos szemlélet alakításának érdekében szelektíven gyűjtjük a papír és műanyag hulladékot.

A családokkal való szorosabb kapcsolattartást segítik az ünnepekhez kapcsolódó játszó/kézműves délutánok.

Az új gyermekek és szüleik, a beiratkozást megelőzően Nyílt napon ismerkedhetnek óvodánkkal. A kicsik beilleszkedésének megkönnyítése fokozatosan, a szülőkkel közösen történik.

A Számítástechnikai Általános Iskolával való szoros együttműködésünk a problémamentes átmenetet biztosítja a két intézmény között. Ennek érdekében közös gyermekprogramokat rendezünk, melybe lehetőség szerint bevonjuk a szülőket is.

Pedagógusaink és a pedagógiai munkát segítőink elhivatottak, munkájuk során arra törekednek, hogy a gyermekek szeretetben, érzelmi biztonságban, nyugodt légkörben, élményekkel gazdagodva töltsék óvodás éveiket.

1.3 Az Egyesített Óvoda sajátos céljai:

- a tagóvodákban a legitim központi pedagógiai programban foglaltak megvalósulása, a nevelés hatékonyságának növekedése,
- a tagóvodák sokszínű pedagógiai gyakorlatának megtartása és továbbfejlesztése,
- az innovatív pedagógiai törekvések támogatása,
- a szakmai kultúra és a pedagóguskompetenciák folyamatos fejlődése, különösen a differenciálpedagógia területén,
- a kerületi óvodák közötti együttműködés erősítése, a „jó gyakorlat” terjesztése,
- a működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételrendszer és erőforrások optimalizálása a munkakörülmények javításával.

A sajátos célokkal összefüggő feladataink:

- az integrált nevelés személyi és tárgyi feltételeinek javítása,
- a kerületünkben élő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek óvodai felvételének (3. életévük betöltésétől történő) biztosítása,
- a tagóvodák sajátos arculatának támogatása,
- szakmai munkaközösségek működtetése, a szakmaközi kapcsolatok támogatása,
- a pedagógiai kultúra fejlesztése érdekében – belső szakmai pályázatok kiírásával – az innováció ösztönzése, a „jó gyakorlatok” terjesztése
- pedagóguskompetenciát fejlesztő, a pedagógusok igényéből fakadó továbbképzések és tanfolyamok szervezése.

Az Egyesített Óvoda működését akkor tekintjük eredményesnek, ha

- megvalósulnak azok a célkitűzések, amelyeket a központi pedagógiai program deklarál
- a gyermekek számára az óvoda pozitív élmény, az örömforrás színtere
- a tagóvodák együttműködnek a kerületi óvodás gyermekek ellátásában, magas színvonalú óvodai nevelést valósítanak meg
- az intézmény elvi egységgel, ugyanakkor színes arculattal elégíti ki a szülői óvodáztatási igényeket, a fenntartói elvárásokat
- megteremti az intézmény saját hagyományait, az innováció, a szakmai kiteljesedés, a pályakarrier motivációs eszközeit
- az intézmény működése, a nevelés feltételei az optimális felé haladnak
- a kerületünkben élő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek 3 éves kortól rendszeresen óvodába járnak.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1 Nevelésfilozófiánk

Nevelésfilozófiánkat meghatározza az a szemlélet, hogy a gyermek nevelése a család joga és kötelessége, melyben az óvoda sajátos eszközeivel kiegészítő szerepet tölt be. Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodik.

Tiszteletben tartjuk a gyermekeket megillető jogokat. A gyermeki személyiség kibontakoztatására, a testi, lelki, szociális szükségletek kielégítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést az óvodai neveléshez.

Pedagógiai hitvallásunkban a fejlődés alapja a féltő, óvó, gondoskodó szeretet, stabil biztonság, differenciált, személyre szóló bánásmód. Az óvodás gyermek alapvető tevékenysége a játék, élményeit, tapasztalatait ezen keresztül éli meg, általa fejlődnek képességei, bővülnek ismeretei. Az óvodában komplex nevelés folyik, építünk a gyermeki aktivitásra, kíváncsiságra, kreativitásra. A társadalmi együttélés normáinak alapjait rakjuk le sokszínű együttes tevékenységekkel és követhető viselkedésmintákkal.

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmekben gazdag környezetben az egyéni érdeklődésre alapozva támogatjuk a gyermekek fejlődését. Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyéni készségei, képességei kibontakozhassanak, érzelmileg, erkölcsileg és értelmileg gazdagodjanak. A sokféleség gazdagítja a közösséget, az inkluzív-, az integrált-, a multikulturális nevelést támogató szemléletet képviseljük.

Gyöngyszem tagóvoda:

Valljuk, hogy a gyermek mindenek fölötti szeretetével képességeinek kibontakoztatását szolgáljuk, színes tevékenységrendszerben önmagához mérten fejlesztjük a játékon keresztül, ahol az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés és az értelmi fejlesztés áll középpontban. Feladatainkat a családdal való szoros együttműködésben, érzelmi biztonságot, szeretetet közvetítő óvodai légkörben valósítjuk meg.

Vállaljuk, hogy olyan óvodai életet szervezünk, amely a szabadság és az ésszerű korlátok rendszere alapján biztonságot nyújt a gyermekeknek. Biztosítjuk az önérvényesítés és az alkalmazkodás harmóniájának kialakulását a társas együttélés során.

Fejlesztjük a gyermekek pozitív énképét és megragadunk minden olyan lehetőséget, amelyek képesek a gyermekek érzésein keresztül értelmi képességeikre is hatni.

Speciális feladatként kiemelten figyelünk a szociális hátrányokkal küzdő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családokra, speciális nevelési igényű gyermekek felzárkóztatására.

2.2 Gyermekképünk

A kisgyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a kisgyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodáskorú gyermek aktív befogadója a világnak. Kíváncsi, érdeklődő az őt körülvevő világ és a társai iránt. Felfedez, kérdez – felel, megfigyel, kipróbál, és folyamatosan tapasztal.

Gyöngyszem tagóvoda:

Olyan gyermeki személyiségek kialakítására törekszünk, akinek önbizalma töretlen, nyitott minden újjal szemben, a tudásvágy jellemzi. Eredményesen kommunikálnak, tudnak együttműködni társaikkal, testi – lelki harmóniában vannak önmagukkal és környezetükkel. Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a kiemelkedő, ugrásszerű fejlődés, a stagnálás vagy esetenkénti visszaesés is.

2.3 Óvodaképünk

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő-személyiségfejlesztő.

Az óvoda funkciói teljesítésével segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú. Gondoskodunk:

- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges tárgyi és személyi környezetről
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről

- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról
- a gyermek személyiségfejlődését, életkor specifikus és egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását segítő pedagógiai hatások, műveltségterületek közvetítéséről.

2.4 Pedagógiai elveink

- A gyermekek mindenekfelett álló érdekét képviseljük
- A gyermeki személyiség iránt tiszteletet, bizalmat, elfogadást, szeretetet és megbecsülést tanúsítunk, biztosítjuk a különleges védelmet és gondoskodást, a különbözőség elfogadását
- A gyermeket a béke, az emberi méltóság, a türelmesség, a szabadság, az egyenlőség, a szolidaritás szellemében neveljük
- A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat a gyermek személyiségéhez igazítjuk
- Elkötelezettséget, igényességet, kulturált stílust képviselünk és várunk el minden munkatársunktól
- Korrekt, partneri együttműködésre törekszünk a szülővel, a nevelésben résztvevőkkel.

Gyöngyszem tagóvoda:

Az iskolába lépésig gondoskodunk arról, hogy a gyermekek szívesen járjanak óvodánkba azért, mert itt

- biztonságban, jól érzik magukat
- szeretik Öket
- itt mindig történik valami, amiből „nem lehet” kimaradni

Igyekszünk elérni, hogy a Szülő is jól érezze magát intézményünkben. Érezze a családi légkört, hogy odafigyelnek rá, igénylik az együttműködését.

Törekszünk arra, hogy az óvoda minden dolgozója, minden tevékenységével, megnyilvánulásával közvetítse azt az óvó-védő miliőt, amelyben mind a gyermek, mind a Szülő biztonságérzete kialakul. A pozitív érzelmi kapcsolatok alakításával, óvodai és csoport hagyományaink fejlesztésével biztosítjuk azt a légkört, amelyben a nevelő, fejlesztő hatások kiemelkedően segítik a szocializációs képességek fejlődését.

A játékon, a játékos tanuláson át különböző műveltségterületekkel és annak közvetítésével a kisgyermek sokoldalú fejlődését segítjük elő.

A differenciált fejlesztés eszközeivel biztosítjuk a gyermek képességeinek kibontakoztatását. A gyermekeket életkori és egyéni sajátosságainak megfelelően, egyéni fejlődési ütemüket figyelembe véve fejlesztjük, hogy megtalálják helyüket a közösségben és fejlődésük biztosított legyen.

Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a fejlődésben valamely ok miatt lemaradt gyermekek felzárkóztatására, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztésére.

2.5 Nevelési célunk

Óvodai nevelésünk célja az óvodáskorú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének támogatása
- az egészséges életvitellel és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozása a gyermekekben
- a kiemelt figyelmet igénylő:

- lassabban fejlődő, lemaradó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő, speciális nevelési igényű gyermekek fejlesztése, integrált nevelése, esélyegyenlőségük biztosítása
- kiemelkedő képességű gyermekek speciális szükségleteinek megismerése, a tehetség kibontakozásának elősegítése
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei részére az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása, társadalmi integrációjuk elősegítése, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelme.

Gyöngyszem tagóvoda:

Tagóvodánk sajátos nevelési céljai:

- az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése,
- kooperációra és kommunikációra való képesség fejlesztése,
- a nyelvi fordulatokat képi és nyelvi síkon egyaránt választékosan kifejező személyiség fejlesztése,
- lelkiileg gazdag, a világra nyitott, embertársait tisztelő, önálló, segítőkész személyiség kialakítása,
- a pedagógiaileg segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítása
- a tehetség jeleinek felismerése és támogatása

Tagóvodánk sajátos céljaiból következő feladataink:

- tudatosan tervezett és szervezett nevelési helyzetek megteremtésével a gyermekek fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki megismerés elősegítése folyamatos érzékeléssel, tapasztalással és cselekedtetéssel

2.6 Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink:

- **testi – lelki egészség elve** Távlati célunk: annak tudatosítása, hogy az egészség érték, tenni kell érte
- **társas készségek fejlesztésének elve** Távlati célunk: gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítető érzelmek kialakítása; a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok megfelelő kezelésére irányuló tapasztalatok elsajátítása
- **rendszer szemléletre nevelés elve** Távlati célunk: képessé tenni a gyermekeket arra, hogy a megszerzett, ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra
- **a természet és társadalom harmóniájának elve** Távlati célunk: a természet, az épített és társadalmi környezet (benne az ember) harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer (értelmi, érzelmi, erkölcsi, esztétikai) megalapozása
- **fenntarthatóság elve** Távlati célunk: a jövőre, fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdök, a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformák kialakítása
- **hitelesség elve** Célunk és feladatunk: az intézmény minden dolgozója személyes magatartásával törekedjen a komplex testi – lelki – szociális értékek megteremtésére és azok védelmére.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai:

1. Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása
2. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Magába foglalja a

- a szomatikus
- a mentális
- és a szociális nevelést.

Célunk

- kiegyensúlyozott, egészséges gyermekek nevelése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, **különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés, szokásainak alakítása, belső igényné fejlesztése**

Távlati célunk, hogy felnőtt életükben váljanak képessé egészséges, harmonikus életvitel kialakítására, életmódjukra vonatkozóan helyes döntések meghozatalára, konfliktusaik, problémáik megfelelő kezelésére.

Feladatunk

- a gyermekek szükségleteinek kielégítése, egészségük, testi, lelki, mentálhigiéniai és szociális fejlődésük elősegítése
- hiteles, követésre méltó, modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása (pl. személyi és környezet higiénia, pozitív személyiségjegyek, egészséges életvitel, kulturált beszéd és viselkedés stílus, stb.)
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- az egészséges életvitel igényének kialakítása, **a rendszeres fogmosás feltételeinek megteremtése**
- **a gyermekek fejlődése és jó közérzetük megteremtése érdekében a gyermekekkel foglalkozó felnőttek ismerjék meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, esetleges ellenérzését bizonyos ételekkel szemben. Nagy tapintattal segítsék, szoktassák őket a kívánt táplálkozási elvárásokhoz**
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges stresszmentes, biztonságos környezet megteremtése
- a gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszer alkalmazása, amennyi feltétlen szükséges
- környezetbarát tisztítószerek előtérbe helyezése a környezetre káros vegyszerekkel szemben
- egészségpropaganda alkalmazása (a szülők körében is), az „egészségesebb” választásra való törekvés képességének fejlesztése
- a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése
- rendszeres, játékos tevékenységek szervezésével az egészségmegőrzés, az egészségvédelem biztosítása, a gyermekek életkori és egyéni adottságaihoz igazodó optimális edzettség elérése

- a speciális igényű gyerekek korrekciós testi, lelki nevelési feladatainak ellátása, a fejlődéshez szükséges feltételek megteremtése (speciális szakemberekkel, a szülőkkel együttműködve)
- balesetek megelőzésére, a környezeti veszélyek felismerésére történő nevelés (képeségek kialakítása, pl. esés, testi épség védelmére szoktatás).

A környezeti (tárgyi és személyi) feltételek folyamatos javításával törekszünk az egészséges és biztonságos környezet megvalósítására. A csoportszoba berendezésénél ügyelünk arra, hogy elegendő természetes (ha szükséges mesterséges) fény áradjon a szobába, a fényvédő függönyök elhelyezése tegye lehetővé a szabad kilátást a „külvilágba”. A bútorok mennyisége ne akadályozza a gyermekeket a közlekedésben, mozgásban, mérete alkalmazkodjon a gyermekek szükségleteihez, többségük mobilizálható legyen. Az alkalmazott dekoráció a gyermekek látókörébe essen, esztétikája formálja ízlésvilágukat.

A gyermekek igényeinek, a családból vagy a bölcsődéből hozott szokásainak ismerete a nevelésünk alapját képezi. Erősítjük, alakítjuk azokat a pozitív beállítódásokat, magatartásformákat, szokásokat, amelyek a kisgyermekek egészségi állapotát javítják.

A feltételekhez alakított napi- és hetirend, a biztonságot és rendszert nyújtó életritmus kereteinek alakítása a gyermekek egészséges fejlődését szolgálja.

A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítésére, az igényes gondozására hangsúlyt fektetünk. Megismertetjük és gyakoroltatjuk az egészségvédő szokásokat, különös tekintettel a személyi higiénés szokásokra, ennek eredményeként képessé váljanak szükségleteik önálló kielégítésére.

Az önállóságot a fokozatosság és az egyéni bánásmód elvének megfelelően a bemutatás, gyakoroltatás, segítségnyújtás, ellenőrzés és értékelés módszereivel érjük el. A gyerekek tevékenységeit úgy szervezzük, hogy érvényesüljön a folyamatosság, és a várakozási idő a lehető legkevesebb legyen.

Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a kényelmes ruházat, a csoportban használatos, a sarkakat is tartó váltócipő a gyermekek egészségét védi, ehhez a szülők együttműködését igényeljük. A gyermekek ruháját jellel, névvel ellátott öltözőfiókban/szekrényben tároljuk.

A gyerekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban megjelenő egyéni különbségeket a szülők segítségével megismerjük. Az ételek elfogyasztását nem kényszerítjük, de tapintatosan ösztönözzük a gyerekeket a megköstölésére. Az étvágyra pozitív hatása van a kellemes hangulatnak, az esztétikus környezetnek. Táplálékallergiás gyermek részére szakorvosi javaslat alapján összeállított étkezést biztosítunk. A gyermekek számára az egész nap folyamán lehetővé tesszük az ivóvíz fogyasztását (szükségletüknek megfelelően) a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Megismertetjük és gyakoroltatjuk a kulturált étkezés szokásait: a tiszta étkezést, a mennyiség önálló megítélését, az evőeszközök megfelelő használatát, az udvariassági szokásokat. Ebéd után saját fogmosó eszközeikkel tisztítják fogukat.

Gondoskodunk az életkorra jellemző, nagyfokú mozgásszükségletük kielégítésére szolgáló feltételekről (csoportban, tornaszobában, szabadban egyaránt). Fejlesztjük szép mozgásukat, testi képességeiket. A mozgáskoordináció fejlesztését segíti elő a mindennapos testnevelés is. A gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséről kedvezőtlen időjárás esetében is gondoskodunk. A szabad levegőn való tartózkodásra minden évszakban biztosítunk elegendő időt. A sokféle udvari eszköz és az óvónők által kezdeményezett szervezett mozgásos játékok motiválnak az aktív mozgásra.

A napirendben az ebéd utáni pihenő nem jelent feltétlen alvást. A pihenés hangulati feltételeit is megteremtve (esztétikus rendben elhelyezett ágyak, pihenésre motiváló csendes, bensőséges hangulat) a kiszellőztetett csoportszobában a gyermekeknek alatómesét mondunk, vagy/és éneket dúdolunk. Ha igénylik, személyes tárgyaikkal pihennek le. Általában egy órai nyugodt pihenés után a nem alvó gyerekek csendes tevékenységet folytathatnak, lehetőség szerint felkelhetnek.

A cseppfertőzés megelőzésére gyakori szellőztetést, fokozott személyi és környezeti higiéniát alkalmazunk. A betegségből visszatérő gyermeket különleges védelemmel óvjuk a visszaeséstől (megfelelő öltözet, fokozatos terhelés).

Ügyelünk arra, hogy a gyerekek leginkább a friss levegőn, kedvezőtlen időjárás esetén a zárt térben folyamatos levegőcsere biztosításával végezzék a mozgásos tevékenységeket. Fűtési időnyben a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk. Nyáron a gyermekek fejét sapkával védjük az erős napsugárzás ártalmaitól, magas faktorú fényvédelemmel ellátott naptej használatát szorgalmazzuk.

A gyerekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezetet folyamatosan karban kell tartanunk és kontrollálnunk, hogy a szokások alakításához elegendő helyet, időt és megfelelő eszközt biztosítsunk. Magatartásunkkal helyes és követésre méltó modellt nyújtunk a gyerekeknek.

Gyöngyszem tagóvoda:

Célunk az óvodai életritmus és a családi élet szokásrendszerének összehangolása.

A jól megválasztott rugalmas napirenddel, az életkori sajátosságokhoz, egyéni fejlődés üteméhez alkalmazkodó óvodai életritmus kialakításával a gyerekek testi-szellemi fejlődését segítjük elő, biztonságérzetüket erősítjük.

Legfontosabb feladatunk a gyermekek testi szükségleteinek kielégítése, gondozottsága, a megfelelő testápolási és étkezési szokások kialakítása.

A közös mosdóval rendelkező csoportok napirendjük összehangolásával biztosítják a testápolási teendők folyamatos végzését.

A folyamatos gyakoroltatással, türelmes, segítő, toleráns segítségnyújtással biztosítjuk a tevékenységek elsajátítását.

Az esztétikus terítéssel, a nyugodt türelmes légkör megteremtésével, életkornak megfelelő evőeszköz használatával a kulturált étkezési szokások kialakulását segítjük.

Napi háromszori étkezést biztosítunk.

Tízórára 8-9 között folyamatosan; az ebéd és uzsonna elfogyasztására, korcsoporttól függően kötött időpontban van lehetőség. A gyermekek különböző táplálkozási szokásait toleranciával kezeljük, ösztönözzük, de nem kényszerítjük őket az ételek elfogyasztására. Hagyományaink közé tartozik a különböző évszakok, ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, elfogyasztása. Pl: karácsonyi mézeskalács, farsangi fánk, őszi almás pite, gyümölcssaláta stb.

A folyadékpótlást, a csoportokban megtalálható állatfigurás **vízadagolóval** oldjuk meg, melyet a gyerekek szükségletüknek megfelelően, önállóan használhatnak. A mindennapi vitamin pótlását részben a főzőkonyha, részben az Önkormányzat biztosítja. A fogyasztás időpontja rugalmasan, a tevékenységekhez igazodva 10-10,30 között van.

Az egészséges fejlődéséhez minden gyermeknek pihenésre, alvásra van szüksége. A nyugodt pihenés feltételeinek biztosításával, pihenésre hangoló mesével, halk zenével segítjük a gyermekek érzelmi ráhangolódását. Az egyéni igényeket, életkori sajátosságokat figyelembe véve 1 óra pihenést javasolunk mindenkinek. Ez után van lehetősége a gyermekeknek könyvnezegetésre, egyéb tevékenység végzésére, a többiek pihenésének zavarása nélkül.

Kiemelt szerepet kap óvodánkban a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a mozgásigény kielégítése.

A csoportokban lehetőséget adunk különböző mozgásfejlesztő eszközökkel a spontán és szervezett keretek közötti mindennapi mozgás tevékenységre. Jó idő esetén a szabadban, rossz idő esetén a tornaterem szabad kapacitásának jó kihasználásával biztosítjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Hetente más-más mozgásos játékot szervezünk az udvaron, péntekenként közös zenés tornával, kocogással zárjuk a hetet.

Az udvaron játszószerkeink és a környezet folyamatos ellenőrzésével, a gyermekek baleset megelőzési ismereteinek napi szinten történő felidézésével igyekszünk biztosítani a balesetmentes játék, -mozgás lehetőségét.

Szélsőséges időjárási viszonyok kivételével arra törekszünk, hogy minél több időt a szabadban töltsenek gyermekeink kihasználva az udvarunk nyújtotta sokszínű lehetőségeket.

A nagy udvar biztonságos használata érdekében, képzeletbeli vonalakkal behatárolt játszóterületek vannak. Szokás-szabályrendszer alapján azonban ezek a területek átjárhatók. A gyermekek folyadékpótlásáról természetesen az udvaron is folyamatosan gondoskodunk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:a gyermek

- önállóan végzi személyes tisztálkodását
- testi szükségletei kielégítését szükség esetén késleltetni tudja
- önállóan öltözik, vetkőzik megfelelő sorrendben, korának megfelelő tempóban. Saját ruháját összehajtva elteszi a helyére
- a kulturált étkezés szokásait gyakorolja
- mozgása adottságának megfelelően harmonikus, összerendezett
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat
- életkorának megfelelően edzett.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghőköri vegye körül. **Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Az Egyesített Óvoda világnézeti nevelés tekintetében semleges, egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem elkötelezett.** Tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy gyermekük vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesülhessenek.

Célunk

- Szívesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermekek nevelése, akik képesek a konfliktusok önálló kezelésére, a különbözőség elfogadására
- Az önérvényesítő, énes magatartástól a kezdeményező, kooperatív viselkedésig eljutó gyermekek nevelése
- Optimista szemléletű, a természeti és közvetlen környezetét szerető, védő gyermekek nevelése
- A gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés megalapozása.

Feladatunk

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások biztosítása
- a gyermek erkölcsi és akarati tulajdonságainak sokoldalú fejlődése érdekében (az óvodai élet komplex szervezésével) a szokás és normarendszer megalapozásának elősegítése
- a közösen átélt pozitív érzelmekre és élményekre épülő, szeretetteljes, biztonságot sugárzó légkör megteremtése
- az együttjátszás, az együttműködés és együttdolgozás során a különböző szituációkban megjelenő viselkedési szokások folyamatos alakítása, gyakoroltatása
- a gyermekekben a szociális érzékenység és az éntudat kialakulásának segítése, valamint önkifejező és önérvényesítő törekvéseik támogatása
- lehetőség teremtése a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítéséhez a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés megvalósítása modell értékű, elfogadó, támaszt nyújtó óvónői magatartással
- a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek fejlődésének, a változásoknak figyelemmel kísérése
- az átlagostól – pozitív vagy negatív irányban – eltérő képességű, illetve eltérő személyiségvonásokkal rendelkező, kiemelt figyelmet igénylő gyerekek szocializálásának segítése (ha szükséges együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel)
- **esélyteremtés a külföldről érkezett gyermekek számára.**
 - az interperszonális kapcsolatok (óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek) kialakulásában a pozitív attitűd elősegítése
 - a felnőttekkel, társakkal való kapcsolatfelvétel igényének, a pozitív felnőtt- és társas kapcsolatok alakulásának erősítése
 - a társakért, a csoportért érzett felelősségtudat kialakítása
 - a gyermekek szemléletének alakítása, hogy képessé váljanak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jó és szép, valamint a veszélyek felismerésre is.

Biztosítjuk a szűk és tágabb környezet sokoldalú, élményszintű megtapasztalásának lehetőségét. A bizalomra és elfogadásra épülő, szeretetteljes kapcsolatban fejlődnek a kisgyermek szociális érzelmei (együttérzés, segítőkészség, részvét, bizalom, bánat átélése stb.) és kialakulhatnak erkölcsi érzései (igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, felelősség érzésének megtapasztalása stb.).

A kortársak, az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják a gyermek önmagáról kialakított képét. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés, a társas élet szabályait. Alakítjuk a felnőttekkel szembeni viselkedésmódokat (udvariasság, előzékenység, figyelmesség). A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Formáljuk és bővítjük a társakhoz fűződő kapcsolatok lehetőségeit, módjait (türelem, megértés, tapintat, segítőkészség, igazságosság). Kialakítjuk, erősítjük a valahová, valakihez tartozás örömeit (együttműködés, alá-, fölé-, mellérendeltségi viszony elfogadása, tolerancia). Segítjük abban, hogy a gyermek, mint egyén megtalálja helyét a közösségben. Ösztönözzük a csoporttal való együttműködést, ugyanakkor, ha erre igénye van, egyedül is tevékenykedhet. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb színtere a játék, a közösen végzett tevékenységek. Igényeljük és támogatjuk a családok együttműködési szándékát. Lehetőséget biztosítunk a szülővel való együttlétre, a fokozatos elszakadásra.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködését kérjük.

Gyöngyszem Tagóvoda

Kiemelt feladatként kezeljük, az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését, a kooperációs és kommunikációs technikák megtanítását, melyek a gyermekek szociális életképességének (életre nevelésének) az alapjai.

Lehetőséget biztosítunk közös élmények átélésére, az egymásra figyelés, örömszerzés képességének kialakítására, születés- és névnapokról való megemlékezés során, csoportonként kialakított hagyománnyal. Hosszabb ideig hiányzónak levelet-, rajzot küldünk, esetleg felhívjuk telefonon.

A szokás és szabályrendszer megalapozásával a gyermek erkölcsi tulajdonságait és akaratát fejlesztjük.

Nevelési gyakorlatunk során arra törekszünk, hogy a gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet megismerjék, óvják-védjék.

A szülőföldhöz való kötődést a nemzeti és keresztény kultúrához kapcsolódó ünnepekről való megemlékezések alkalmával is erősítjük.

A külföldről érkezett, idegen anyanyelvű gyermekekhez fokozott türelemmel, toleranciával fordulunk, erre neveljük óvodásainkat is.

A szülőkkel történő pozitív, partneri kapcsolat kialakítása a jó együttműködés alapfeltétele. Ennek érdekében több alternatívát kínálunk.

Lehetőséget biztosítunk az előjegyzést megelőzően a szülőknek, hogy gyermekükkel együtt megismerkedjenek az óvodával, így első élményüket közösen, biztonságban élhetik át.

A felvételt követően részletes tájékoztatást adunk az óvoda életéről. A gyermekek fogadásakor mindkét óvodapedagógus jelen van néhány napig. Biztosítjuk a szülők igénye szerint, hogy gyermekükkel kezdetben együtt legyenek az óvodában. Ennek időtartamát az egyéni igények, a gyermek fejlettsége határozza meg. Ösztönözzük a szülőket arra, hogy az elválás fokozatosan, rugalmasan történjen. A beszoktatás során törekszünk a gyermekekkel olyan érzelmi, testi kapcsolat kialakítására, mely biztonságérzetüket növeli.

A családi légkör megteremtésének érdekében alkalmat teremtünk arra, hogy a szülőket bevonjuk az óvoda életébe. Gyöngyszemnap, játzó- kézműves délutánok, közös ünnepek, vásár, sportnap, egészségnap, zöld jeles ünnepek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érzük el, ha a gyermek:

- nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi, nyitott és érzékeny a pozitív dolgok befogadására
- képes felmérni a saját helyzetét a társai között, elfogadja mások kezdeményezését (esetenként a saját akaratát is képes alárendelni, késleltetni igényeinek teljesítését)
- ismeri és alkalmazza a csoport szokás- és szabályrendszerét, ezért képes az önálló helyzetmegoldásra, a konfliktusos helyzet megoldására viszonylag önállóan, szükség szerint a felnőtt segítségét kérve
- igényli a közös tevékenységekben való részvételt
- érti és alkalmazza az egyszerű metakommunikatív jelzéseket
- elfogadja és megérti a sajátjától eltérő tulajdonságokkal bíró társak jelenlétét
- viselkedésében fellelhetőek az önfegyelem és udvariasság jelei
- észreveszi és segíti rászoruló társait
- ismeri és alkalmazza a kulturált udvariassági szokásokat a felnőttekkel és társaival
 - van fogalma különböző kultúrák létezéséről, ismeri a nemzeti jelképeket, saját kultúrájához kötődik.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.3.1 Az anyanyelvi kommunikációs nevelés

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, ezért valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk.

Önképzéssel és közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlesztjük az anyanyelvi kultúránkat.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő – gyerek kapcsolatot erősítő hatására.

Célunk

- Bátran és helyesen, a magyar nyelv ritmusának, hangsúlyozásának, szabályainak megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik megfelelő hangerővel, helyesen ejtett hangokkal beszélnek.

Feladatunk

- olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat
- nevelői tevékenységünk egészében – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével), a kommunikáció különböző formáinak alkalmazásával – az anyanyelvi kifejezőképesség fejlesztése
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés megvalósítása, mely során figyelmet fordítunk a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltésére, fenntartására, megnyilvánulásai, kérdéseik támogatására, és a válaszok megfogalmazására
- a természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észre vétetése, megismertetése
- kérdések feltevésével a gyermekek gondolkodásának fejlesztése, párbeszédhelyzetek kialakítása
- az óvodába lépéstől kezdve a gyerekek egyéni beszéd-sajátosságainak és beszédfejlődésének figyelemmel kísérése, szükség esetén szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztő pedagógussal
- az idegen nyelvű gyermekek beszédfejlődésének hangsúlyozott segítése.

Gondozás

A gondozási feladatok végzése közben beszélgetünk a gyerekekkel. Bátorítjuk őket szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére.

Megnevezzük a ruhadarabokat, tisztálkodási eszközöket, ételeket stb. A folyamatos beszélgetéssel serkentjük a gondolkodásukat, az illeszkedő nyelvi formák választékát felkínálva segítjük a gyermekek szocializációját.

Érzelmi nevelés

Az együttes tevékenységeken alapuló jó légkörben megnyilvánul a gyermekek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, érdeklődése, alkalmazkodási képessége. Elsajátíttatjuk a gyermekekkel a párbeszéd különböző, az együttműködést segítő fordulatait,

kifejezéseit, az udvariassági formákat (megszólítás, felszólítás, kérés, figyelmeztetés stb.) és mindezek metakommunikációs jelzéseit.

Megtanítjuk a konfliktushelyzetek egymást tiszteletben tartó megoldását, az ehhez tartozó nyelvi fordulatokkal együtt.

Játék

A társas kapcsolatok kialakításával segítjük a beszédfejlődést, a nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulások bemutatásával, fejlesztésével színesítjük a gyermekek beszédét. Segítjük a szerepjátékok kialakulását, fejlődését, mert jó lehetőséget nyújtanak az utánzásra, az alkalmazkodásra, a beszédmódok, nyelvi eszközök használatára (szóbeli kapcsolatok helyzeti sajátosságainak elsajátítására a családban, óvodában, üzletben, vendégségben stb.).

Fejlesztőeszközként alkalmazzuk a bábozást. A báb segítségével megszólaltatjuk, beszélgetjük a hallgatag, visszahúzódó gyermekeket. Fejlesztjük a gyermekek érzelmi kifejezőképességét, gyakoroltatjuk az elbeszélő és párbeszédű beszédformákat, felismertetjük velük, miképpen tudnak bánni a hangjukkal, hangmagasságukkal, hangszínükkel. Hangfejlesztő játékokat kezdeményezünk (állatok, természeti jelenségek, járművek hangjának utánzása). Anyanyelvi játékokat játszunk a gyerekekkel, melyek mozgásra, cselekvésre, érzelmi meghatározottságra építve szolgálnak az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztésére.

Munka jellegű tevékenységek

Lényege a jól összehangolt, közös cselekvés, ezért folyamatos nyelvi kapcsolatot tartunk a gyermekekkel. Megtanítjuk őket erre a kapcsolattartásra egymás között is (munka elosztása, egymás utáni tevékenységek megbeszélése). Segítjük a beszédfejlődést a tevékenységek, teendők, tárgyak, szabályok, az eszközhasználat és a munkaszervezés módjának a közlésével, az utasítás megértésének ellenőrzésével. Ezekkel bővítjük a nyelvhasználat területeit. A beszédkapcsolatokon alapuló együttműködés kialakítására törekszünk.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

▪ **Verselés, mesélés:** az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. Az irodalmi szövegek gyarapítják a szókészletet. Kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stílusú eszközök használatával gazdagítjuk a gyermekek kifejezőképességét.

▪ **Rajzolás, mintázás, kézi munka:** felismertetjük a gyermekekkel, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton kifejezhetünk. Érzékeltetjük, hogy a közös élmény ábrázolása mindenkiben más-más élményeket, érzéseket, gondolatokat vált ki. Gyakoroltatjuk a téri érzékelést, az arányok, irányok nyelvi kifejezését.

▪ **Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:** az élőbeszéd érzelmeit tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítjuk a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés, a beszéddallam, a szabályos ritmus, a tempó, tempóváltás gyakoroltatásával.

Gazdagítjuk a gyermekek szókincsét a zenében használt fogalmak megismertetésével (magas – mély, halk – hangos stb.). Segítjük a helyes beszédritmus, artikuláció, hangképzés kialakulását a mondókázással, énekléssel, ritmikus mozgáselemekkel.

▪ **A külső világ tevékeny megismerése:** A gyermekek környezetének a család, az óvoda személyeinek, tárgyainak megismerésével, megnevezésével segítjük az anyanyelv fejlődését. Gyarapítjuk a szókincsüket az élő és élettelen világ megismerésével kapcsolatban.

Segítjük a gondolkodás fejlődését a kérdésekkel-válaszokkal, az ok-okozati összefüggések megfogalmazására ösztönözzük őket.

A beszédet és gondolkodást együttesen fejlesztjük a matematikai tevékenységek révén.

Megtanítjuk a gyermekeket a szóban közölt matematikai feladatok pontos megértésére.

Végiggondoltatjuk, majd megfogalmaztatjuk velük a megoldáshoz vezető utakat.

Elmondatjuk velük a hasonlóságról és különbözőségekről gyűjtött tapasztalataikat. Pontos nyelvi kifejezésekre bízgatjuk és tanítjuk őket. Alkalmaztatjuk velük a konkrét tapasztalatok során szerzett nyelvi ismereteiket (viszonyfogalmak használata, melléknévfokozás, névutók használata stb.)

▪ **Mozgás:** Megismertetjük őket a testnevelés foglalkozásokon használt kifejezések jelentésével, a felszólító mód használatával. Bővítjük a szókincsünket a testrészek, a mozgások, a foglalkozásokon használt tárgyak, eszközök megnevezésével.

Gyöngyszem tagóvoda:

Bábozás, dramatizálás, drámajátékok, metakommunikáció alkalmazásával segítjük a gyermekek beszéd kedvének, beszéd készségének alakulását. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek kedvenc meséjüket a többiek előtt önkéntes alapon előadhassák, gyakran kezdeményezünk kommunikációs játékokat. A naponta szervezett **beszélgető körben** lehetőség van saját élményeik, gondolataik elmondására, vagy egy közösen felvetett téma, probléma megvitatására.

Ezek a tevékenységek megteremtik azt az oldott, derűs légkört, melyben a gyermek közlési vágya, kapcsolatteremtő képessége optimálisan fejlődik.

A nyelvi kommunikációt legnagyobb mértékben a környezet beszédkultúrája befolyásolja, ezért feladatunk, a követendő pozitív minta nyújtása, erről a szülők meggyőzése

Célunk, hogy bátran merjenek, tudjanak megnyilvánulni, kielégíthessék közlésvágyukat, kialakuljon a beszédfigyelme és képesek legyenek az egymásra való odafigyelésre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket
- bátran szólnak meg, megfogalmazzák gondolataikat, érzéseiket. Képesek folyamatos elbeszélésre, próbálkoznak a történések logikai és időbeli sorrendjének követésével
- képesek a párbeszédre, használják a megfelelő beszédfordulatokat
- kialakul a beszédfigyelme, kíváncsiak a felnőttek és társaik mondanivalójára
- meghallgatják a kérdéseket és válaszolnak rájuk
- a beszédhelyzetnek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek
- beszédüket a személyiségüknek megfelelő, az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően természetes gesztusokkal arcjárással kísérik
- tisztán ejtik a hangokat.

3.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés

Célunk

- A gyermek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitásának fejlesztése
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül továbbiakat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Feladatunk

- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben történő gyakoroltatása

- változatos, sokoldalú tevékenységek felkínálása - építve érdeklődésükre, kíváncsiságukra, mint életkori sajátosságra -, melyeken keresztül a gyermekek tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről
- a gyermeki aktivitás fenntartása, kíváncsiságuk kielégítése
- olyan élethelyzetek, lehetőségek teremtése, ahol a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket, gondolkodásra, magyarázatok keresésre indulhatnak a világ felfedezése közben
- bizonyos tevékenységek állandóságának és az ehhez kapcsolódó pozitív attitűd biztosítása
- a ránk bízott gyermek egyéni sajátosságainak, értelmi funkcióinak, mozgásfejllettségének, egyéb képességeinek megismerése, személyére szóló fejlesztése
- a motivációs helyzeteket átgondolásakor, a tevékenységek szervezésénél ügyelni kell a gyermekeket ért ingermotiváció megválasztására, megtartására
- a gyermekek önbizalmának növelése pozitív megerősítés alkalmazásával
- a sajátos nevelési igényű gyermek számára is a fejlesztő, másságot elfogadó környezet biztosítása
- szakmai kapcsolat tartása és együttműködés a nevelést segítő szakemberekkel (fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus, stb.).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha életkoruknak megfelelően:

- a gyermekek a kapott feladatokat megértik, önállóan teljesítik
- kialakul a szándékos figyelmük, megbízható az emlékezetük
- felismerik az elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát, tevékenységeikben gyakorolják
- a jelenségeket globálisan szemlélik
- képesek a rugalmas tevékenység váltásra
- problémamegoldó gondolkodásuk kialakul
- gondolkodásuk fejlettségi szintje közelít az elvont gondolkodásig
- képesek a hibák észrevételére, javítására
- kialakul a szabálytudatuk
- a tevékenységekben eszközhasználatuk kreatív, önálló
- kialakul a felelősségtudatuk
- képesek a munkájuk eredményét előre látni
- képesek a figyelemmegosztásra
- kialakul formaállandóságuk, a részletek pontos észlelése
- alkotásaikban megjelennek az egyéni fantáziára utaló jelek
- jól tájékozódnak síkban, ügyelnek az arányosságra
- a közös élményeket megjelenítik rajzaikban, szóban is meg tudják fogalmazni azokat
- képesek változó tempójú, irányú, ritmusú mozgásra
- mozgásuk harmonikus, rendezett
- jól tájékozódnak az őket körülvevő környezetben

A Gyöngyszem tagóvoda

Óvodánkban a tanulás folyamatos, egyrészt spontán ismeretszerzés, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, séták folyamán, az óvónők által szervezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

Olyan készségek, képességek alakítására törekszünk, melyek révén a gyermekek az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodás szintjéről, a fogalmi gondolkodás szintjére jutnak el.

Ennek megvalósítása érdekében óvodai nevelésünkbe beépítjük a kompetencia alapú nevelési program egyes elemeit.

Pedagógiai feladataink a tanulás irányításakor:

- A minél több érzékszervet foglalkoztató megtapasztalás lehetőségének biztosítása
- A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek megalapozása megismerési vágyukra, érzelmi beállítottságukra, önkéntelen figyelmükre támaszkodva
- Jártasságok, készségek, képességek kialakítása, fejlesztése sok cselekedtetéssel, tevékenykedtetéssel
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, ami által fejlődnek megismerő és kognitív képességeik
- A tanulást cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra építjük
- Problémaszituációk teremtése, mellyel az óvónő az aktív érdeklődést fenntartja
- Minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest való fejlődésének elősegítése
- Olyan légkör kialakítása az óvónő és a gyermek között, melyben a gyermek szorongás nélkül, érdeklődve tevékenykedhet
- A kiemelkedő képességű gyermekek tehetségjeleinek felismerése, kibontakoztatásának elősegítése az egyéni fejlesztés, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával és a gyermek értékeinek pozitív megerősítésével
- Valamilyen funkcióban lemaradt gyermekek számára fokozatos terheléssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával, az egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenység szervezése

3.3.3 IKT eszközök használata

Célunk:

- A 3-7 éves korosztály informatikai műveltségének megalapozása, kommunikációs kultúrájának fejlesztése.
- Az IKT eszközök készségszintű alkalmazásának kialakítása a lehetőségekhez mérten.
- Az IKT eszközök felhasználása az óvoda-iskola átmenet hatékonyabbá tételéhez.

Feladatunk:

- a gyermeki érdeklődésre kíváncsiságra építve, az IKT eszközök használatával a gyermekek ismereteinek bővítése, játéktevékenységük gazdagítása, értelmi képességeik, kreativitásuk fejlesztése
- a szabad játék túlsúlyának megtartása mellett, lehetőség biztosítása az egyes tevékenységek új játékként való megélésének elősegítésére
- a kognitív, szociális képességek fejlesztése, a technikai eszközök használatában való jártasság elérése, az információk befogadásának elősegítése saját élményű tapasztalatszerzéssel
- az informatikai eszközök használatával, a személyre szabott differenciált feladatadás és az egyéni ütemű tapasztalatszerzés lehetőségének megteremtése
- az eszközök célszerű, hatékony, életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó, biztonságos, tervszerű használatához a feltételek megteremtése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

célunkat akkor érjük el, ha életkoruknak megfelelően

- a gyermekek készségei a digitális eszközök alkalmazásában kialakulnak, fejlődnek
- a tehetséges, és lemaradó gyerekek az IKT eszközök használatával megfelelően fejleszthetők
- a gyerekek képessé válnak az IKT kompetenciák befogadására.

Gyöngyszem Tagóvoda

Csoportjaink internetkapcsolattal és számítógéppel rendelkeznek. Az óvodapedagógusok nevelési – tanítási céljaiknak megfelelően, a gyermekek ismereteinek bővítése érdekében, az IKT eszközök segítségével is lehetőségük van új információkhoz juttatni a gyermekeket. A Fejlesztő szobában található DIOO képességfejlesztő eszköz, a foglalkozásokra járó gyermekek fejlesztését segíti.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1 Személyi feltételek

A Pedagógiai Programunkban megfogalmazott célok és feladatok, a jogszabályban előírt személyi feltételek biztosításával megvalósíthatóak.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcs-szereplőjének az óvodapedagógust tekintjük, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus (és valamennyi segítő munkatársa) modellt, mintát jelent a gyermekek számára; személyisége az elfogadó és szeretetteljes, támogató attitűdön alapszik.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Alapvető elvárásaink az óvodával jogviszonyban álló alkalmazottak felé:

- a munkaköri leírásban foglaltakat maradéktalanul teljesítse
- az intézmény etikai kódexének megfelelő magatartást tanúsítson
- személyiségjegyeivel és külső ápoltságával és megjelenésével a gyermekintézmény értékrendjét képviselje
- a pedagógiai programunk szellemiségét képviselje
- rendelkezzen nyitottsággal és toleranciával a különbözőségek elfogadására
- legyen képessége és hajlandósága az összehangolt, tudatos munkára

Elvárásaink az óvodapedagógus felé különösen:

- rendelkezzen a hatályos jogszabály által előírt szakirányú végzettséggel (az óvodapedagógiára vonatkozó szakmai ismeretek, a nevelőtestület jogköréhez tartozó intézményi dokumentumok, belső szabályzatok ismerete)
- folyamatos önképzési igény jellemezze
- legyen képes a különböző szakmai ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására,
- az előírt dokumentációkat (pedagógiai programban előírt, Egyesített Óvoda által szabályozott, és a tagóvodai plusz megállapodások szerinti) megfelelő szakmaisággal vezesse
- nevelői alkalmasságát jellemezze: jó kapcsolatteremtő képesség, empátia, kedves nyílt személyiség, jó szervezőképesség
- legyen elhivatott a pedagógus pálya felé

Gyöngyszem tagóvoda:

A közösen kialakított tagóvodai normák:

- A beszoktatás első napjaiban mindkét óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka részt vesz.
- Hiányzás esetén elsősorban saját csoportos óvónő helyettesít, a munkaügyi szabályok betartásával.
- A közösen megalkotott Helyettesítési Szabályzat betartása minden óvodapedagógusra nézve kötelező.
- Óvodai ünnepek, rendezvények alkalmával minden csoportban dolgozó kolléga, az ünnep teljes időtartama alatt részt vesz.
- A gyermekekkel kapcsolatos kérdésben az óvoda teljes alkalmazotti közösségének titoktartási kötelezettsége van.
- A Szülők tájékoztatást kapnak évente legalább két alkalommal gyermekük fejlődéséről „Szülői beszélgetés” alkalmával.
- A pedagógiai munkát segítő szakemberekkel az óvónők hatékonyan együttműködnek a gyermekek nevelése érdekében.

4.2 Tárgyi feltételek. A program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök, felszerelések

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését fejlődését, valamint, hogy lehetővé tegye a mozgás- és játékgényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. Egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodapedagógusoknak, az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

Célunk

Pedagógiai programunk megvalósításához a tárgyi, környezeti feltételek megfelelőségének elérése.

Feladatunk

- korszerű, az európai normáknak megfelelő minőségű eszközök beszerzése
- a játék és egyéb fejlesztő eszközök kiválasztásánál a tudatos, életkornak megfelelő képességfejlesztés szempontjainak érvényesítése
- az inkluzív neveléshez szükséges speciális kötelező eszközök beszerzése
- az elhasználdott eszközök, berendezési tárgyak folyamatos cseréje, baleset és munkavédelmi szempontból évenkénti felülvizsgálata, a szükséges intézkedések megtétele
- a gyermekek által használt eszközök, berendezési tárgyak könnyen elérhető, biztonságot nem veszélyeztető elhelyezése.
- a gyermekek IKT kompetenciáinak fejlesztéséhez a megfelelő eszközök beszerzése

A programunk megvalósításához szükséges tárgyi erőforrások biztosításában, beszerzésében a következő **alapelveket érvényesítjük:**

- az eszközök feleljenek meg a minőségügyi szabványnak
- a gyermekbútorok alkalmazkodjanak a gyermekek testméretéhez
- a játékeszközök beszerzésénél elsődleges szempont a minőség, a balesetmentes környezeti tényezők biztosítása.

Az Egyesített Óvoda intézményei rendelkeznek a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 2.sz mellékletében meghatározott minimális eszköz és felszerelésjegyzékben előírtakkal. Ez alól kivételt képez az integrációs nevelés tárgyi szükségletei, melyek folyamatos beszerzése, fejlesztése a sérülés típusának megfelelően történik.

Állandó feladatunk. az eszközök karbantartása, az elhasználódottak pótlása. (A tagóvodánkenti eszközlista a pedagógiai program 2. sz. melléklete.)

4.3 Az óvodai élet megszervezése

Az Egyesített Óvoda pedagógiai programja megvalósítható életkor szerint szervezett és osztatlan csoportban egyaránt.

A nevelésünk alapja a közös pedagógiai programunk, amely a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A fejlesztés feladatai megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A tagóvodák óvodapedagógusai hagyományaikra, eddigi bevált gyakorlatukra építve választják ki a számukra megfelelő szervezeti és időkeretet a fenti szempontok figyelembevételével.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus és a gondozásban is résztvevő - nevelőmunkát segítő - munkatársak, ebben a folyamatban is nevelik, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését.

Gyöngyszem tagóvoda:

A hagyományos homogén életkorú csoportok mellett, részben, vagy teljesen vegyes életkorú csoportokat is szervezünk, itt biztosítunk lehetőséget a testvérek elhelyezésére, ha igénylik.

A vegyes csoportok szervezésénél törekszünk arra, hogy a különböző életkorú gyermekek aránya megfelelő legyen.

Alkalmanként, szükség szerint csoportösszevonással is működnek óvodai csoportok.

4.3.1 Hetirend

A hetirend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

- a ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat
- naponta lehetőséget teremtünk az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint
- a gyermekeknek naponta biztosítjuk a szervezett játékos mozgást az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazítva (lehetőleg a szabadban), kihasználjuk a fenntartó által felkínált rendszeres, térítésmentes sportolási lehetőségeket (úszás, labdás torna, testtartást javító torna)
- heti egy-két alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk (tornateremben, vagy udvaron), melynek keretében igénybe vesszük az önkormányzat által ingyenesen biztosított sportfoglalkozásokat: úszás, labdás és tartásjavító torna
- a gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.

Gyöngyszem tagóvoda:

A nevelés és a tanulás tervezését, egymással szoros kölcsönhatásban valósítjuk meg.

A célokat és feladatokat éves periódusokban, tematika szerint gondoljuk át.

A heti rend, a szokásrendszer segítségével lehetőséget nyújt a napi élet megszervezéséhez.

A heti rendet és az időbeosztást, a korcsoportnak és életkori sajátosságoknak megfelelően rugalmasan kezeljük.

A tanulás és képességfejlesztés tervezését az azonos csoportban dolgozó óvodapedagógusok közösen, a témakörtől függően, egy - két - háromhetes időtartamra készítik el.

Az ismeretanyag több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésére, a tapasztalatszerzésre és tevékenykedtetésre helyezük a hangsúlyt.

Az óvodapedagógusok az adott tevékenységhez igazodó szervezeti keretben valósítják meg feladataikat, lehetőség szerint párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek során, illetőleg kötött, vagy kötetlen formában. Minden esetben kötött formában tartjuk a szervezett mozgást és a beszélgető kört (kupaktanácsot). Az óvodapedagógus módszertani szabadsága alapján dönt a többi megismerő tevékenység szervezésének módjáról.

A logopédus és a fejlesztő pedagógus heti órarend szerint, délelőtt 8-12 óra között fejleszti az arra rászoruló gyermekeket. A fejlesztő pedagógus a fejlesztő szobában, a tornaszobában vagy a csoportban, a többi óvoda között végzi munkáját.

A pszichológus tevékenysége: a gyermekek megfigyelése egyéni és csoportos tevékenységekben, segítségnyújtás az óvodapedagógusoknak és szülőknek konkrét esetben.

Minden pedagógiai munkát segítő szakember igénybevételéhez szülői hozzájárulást kérünk.

A vizuális tevékenységhez szükséges eszközök a gyermekek rendelkezésére állnak az egész nap folyamán, az anyanyelvi nevelés komplexen valósul meg.

A tervezett, irányított tanulási tevékenységek heti általános tartalma és maximális időkerete:

Korosztály	Max. Időtartam	Mozgás, edzés, szervezett mozgás		Művészeti tevékenységek			Külső világ tevékeny megismerésére nevelés	
		Minden-napi	Test-nevelés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi-munka	Verselés-mesélés	Ének-zene, énekes játék, gy.tánc	Matematikai tartalommal	Környezeti tartalom
3-4 éves	5-15 perc	naponta kb. 10-15 p.	heti 1x 20-25p.	naponta	heti 2x/ vagy komplexen	heti 1x vagy komplexen	komplexen	heti 1x
4-5 éves	15-25 perc	naponta kb.15-20 perc	heti 1x	naponta	heti 2-3x vagy komplexen	heti 1x vagy komplexen	komplexen/ heti 1x	heti 1x
5-6-7 éves	25-35 perc	naponta 20-25 p.	heti 2x	naponta	heti 2-3x vagy komplexen	heti 1x vagy komplexen	komplexen/ heti 1x	heti 1x

Az óvoda június – július - augusztus hónapokban „Nyári napirend” szerint üzemel, a heti szervezett tevékenységi terveket az óvodapedagógusok közösen készítik el, melyet az aktuálisan működő csoport - csoportnaplójában dokumentálnak.

4.3.2 Napirend

A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását. A közel azonos időpontban, rendszeresen visszatérő, ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk, valamint figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket.

- a napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását szem előtt tartjuk
- a napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését is
- a napirendben kitüntetett helyet foglal el a gyermek legfőbb tevékenysége, alapvető szükséglete: a játék. Elsődlegességét az összefüggő játékidővel biztosítjuk a napirendben.
- a napirendet áthatja a gyermek folyamatos, testi-lelki szükségletei szerinti gondozása
- a napirendben alkalmazkodunk az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését
- a pihenés előtti mesét, a szervezett játékos mozgást a napirendben tervezzük.

Gyöngyszem tagóvoda:

A tagóvodában javasolt napirend szeptember 1. és május 31. között.

A tevékenység		Tevékenység megnevezése a folyamatos napirendben, amelybe minden gyermek sajátos életritmusába belefér, párhuzamos tevékenységek biztosításával
kezdet	vége	
6 ³⁰	7 ³⁰	A gyerekek érkezése, játék az összevont csoportokban, vagy az udvaron. Szabadon választott tevékenységek
7 ³⁰ - kb.10 ⁰⁰ közben 8 ⁰⁰ - 9 ¹⁵		Játék, kötött és kötetlen, párhuzamos végezhető tevékenységek a csoportszobában, szabad levegőn, tornateremben. Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, kezdeményezések az óvodapedagógus irányításával Egyéni fejlesztések Folyamatos reggelizés (előtte kézmosás)
kb.10 ⁰⁰ -12 ⁰⁰		Játékok helyre rakása. Beszélgető kör, rövid közös játék, mesélés. Szervezett mozgásfejlesztés vagy mindennapos mozgás a tornateremben (beosztás szerint) illetve a csoportszobában, udvaron. Kézmosás, gyümölcsfogyasztás, vitamin és folyadékpótlás. Készülődés az udvarra, mosdó használat. Átöltözés, udvari játék, séták, helyszíni foglalkozások, mozgásos játék. Rossz idő esetén csoportszobában szervezett mindennapos mozgás és szabad játéktevékenység.
11 ³⁰ -12 ⁰⁰	13 ⁰⁰	Készülődés az ebédhez, átöltözés, tisztálkodás, terítés. Ebéd. Tisztálkodás, fogmosás, készülődés a délutáni pihenéshez. Mese.
13 ⁰⁰	15 ⁰⁰	Pihenés a csoportszobában, korcsoporttól függően 14 ³⁰ -tól folyamatos ébredés.
14 ⁴⁵	15 ³⁰	Tisztálkodás, fésülködés, uzsonna a gyermekek igényeihez alkalmazkodó módon.
15 ³⁰	17 ⁰⁰	Játék, szabadon választott tevékenység, délutáni külön foglalkozások, egyéni fejlesztések a csoportban, ill. az udvaron a szülők megérkezéséig.

A napirend rugalmasan alkalmazkodik a csoportok szervezett külön programjaihoz, de a tevékenységek szervezésénél a folyamatosságot tartjuk szem előtt.

A tagóvodában javasolt napirend június 1. és augusztus 31. között.

Időkeret	Tevékenység
6. 30-8.30	Gyülekezés az udvaron Szabadon választott és felkínált tevékenységek
8.30-9.00	Mosdóhasználat, terítés, önkiszolgálás Készülődés a reggelihez Reggeli
9.00-11.45 közben	Szabad levegőn való tartózkodás Mozgás, kezdeményezések, játékok az udvaron, pancsolás, zuhanyozás Gyümölcsfogyasztás, vitamin és folyadékpótlás
11.45-12.15	Zuhanyzás, mosdóhasználat, terítés, önkiszolgálás Készülődés az ebédhez
12.15-12.45	Ebéd
12.45-13.00	Mosdóhasználat, fogmosás Készülődés a lefekvéshez
13.00-14.45	Pihenés Életkornak, szükségletnek megfelelő alvás
14.45-15.00	Ébredés, mosdóhasználat, fésülködés Készülődés uzsonnához
15.00-15.20	Uzsonna
15.20-17.00	Öltözködés, készülődés az udvarra Udvari tevékenységek vagy szabad játék a csoportban-időjárástól függően
17.00-17.30	Ügyelet, szabad és felkínált játéktevékenység az ügyeleti helyiségben

4.3.3 A Gyöngyszem Tagóvoda hagyományai

Egész intézmény érintő rendezvények, melyeken a szülők is részt vesznek:

- **„Gyöngyszem nap”** - Sajátos intézményi hagyomány, szeptemberben harmadik hetében kerül megrendezésre. Ezen a napon ünnepeljük óvodánk névfelvételét, születés napját, ekkor történik az új kiscsoportosok ünnepélyes „befogadása”. Egész napos rendezvények – ugráló vár, versenyjátékok, délután kézműves programok, arcfestés, lufi hajtogatás, óriás buborékfújó, közös „Zenekuckós” táncház – erősítik a közösséghez tartozás érzését. Rajzpályázatot hirdetünk, minden évben más – más témában és az elkészült munkákból kiállítást rendezünk. A nyertes munkákat, (életkoronként az első három helyezettet) alapítványunk támogatásával jutalmazzuk.
- **Szüret** - A gyerekek ezen a napon egy szőlőfürttel érkeznek az óvodába, csoportjukban előkészülnek a préseléshez, mely az udvaron, vagy a teraszon történik. A szervező óvónők változatos játékokat: mozgásos - ügyességi, kézműves, énekes-táncos tevékenységeket biztosítanak a csoportoknak „forgószínpad” szerűen. A délelőttöt közös táncsal zárjuk.
- **Márton nap** - A gyermekek, szüleikkel, vagy az óvodában készített lámpásokkal, sötétedéskor sétálnak az óvoda körül és Sétányon.
- **Karácsonyi vásárunkra** a csoportok már novemberben megkezdik az előkészületeket. A vásár az ajándékkészítés, ajándékozás örömét, az ünnepre készülés izgalmát közvetíti. Figyelünk arra, hogy minden gyermeknek legyen lehetősége árusítani az elkészült „portékákat”.
- **„Föld órája”** – a szülőkkel közösen kitakarítjuk az udvart, rendbe tesszük a kerteket.
- **Az „Egészségnap”** jó lehetőséget biztosít az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások alakítására. Ezen a napon délelőtt óvodásaink behozhatják a saját **kerékpárjukat az óvodába**, és a Gyöngyösi sétányon az iskola előtt tekerhetnek. Délután a gyerekek szüleikkel közösen az egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységeken vehetnek részt, majd egészséges ételeket, italokat kóstolhatnak. Az otthon elkészített gyümölcs és zöldség szobrokból kiállítást rendezünk az udvarkijáratnál.
- **A Sportnapon** egész napos sporttevékenységet szervezünk délelőtt a gyermekeknek, délután a szülőknek is. (kötélhúzás, zsákban futás, asztalitenisz, tollaslabda, apukáknak focibajnokság, anyukák kidobós, vagy zsinórlabdázás, családi váltóverseny stb.)

Egész intézmény érintő „zárt” rendezvények:

- **Szüret** - A gyerekek ezen a napon egy szőlőfürttel érkeznek az óvodába, csoportjukban előkészülnek a préseléshez, mely az udvaron, vagy a teraszon történik. A szervező óvónők változatos játékokat: mozgásos - ügyességi, kézműves, énekes-táncos tevékenységeket biztosítanak a csoportoknak „forgószínpad” szerűen. A délelőttöt közös szüreti mulatozással - táncolással zárjuk.
- **Mikulás** - bemegy a csoportokba, kiosztja az ajándékot, a gyerekek dallal, verssel köszöntik, majd az óvónők bábelőadása következik.
- **Karácsony** – a csoportok feldíszítik a fából készült fenyőfájukat, melyeket a teraszokon helyezünk el. Az udvaron, a foci pálya körül állva közösen meggyújtjuk az adventi koszorúkat és minden csoport elmond egy karácsonyi verset, majd közös énekléssel ünnepelünk.
- **Gyermeknapon** bábszínházzal, ugráló várral, vagy egész napos kirándulással kedveskedünk óvodásainknak.
- **A „Zöld jeles napok”** megünneplése
- Az állatok világnapja – állatbemutató, Állatkerti kirándulás

- Víz világnapja – vitorlabontás az udvaron lévő hajós homokozónál, majd a vízzel kapcsolatos játékos feladatok forgószínpad szerűen
- Madarák-fák napja - csoportonként kirándulás
- Föld napja – kiskertek, virágládák beültetése
- **Iskolába készülő gyerekek búcsúztatása:** kicsik és középsősök verssel, dallal köszöntik a nagyokat és ők is ugyanúgy búcsúznak. Ez után az óvodában maradók sorfala között jelképesen „elballagnak”, a nagyok, miközben a Gyöngyszem indulót énekeljük a tiszteletükre.

Csoportok rendezvényei

- **Karácsony:** az adventi ráhangolódás időszaka, az óvoda díszítésével, mézeskalács sütéssel, ajándékkészítéssel, a szülőkkel közös ünneplés – játszó délután csoportonként változó módon
- **Farsangi mulatság:** jelmezes, versenyjátékokkal tarkított bolondozás, finomságokkal
- **Húsvét** – hagyományosan tojásfestéssel, locsolkodással, ajándékozással
- **Anyák napja** - ajándékkészítés, édesanyák és nagymamák köszöntése egyénileg vagy csoportosan dallal, verssel
- **Apák napja** - ajándékkészítés, édesapák és nagypapák köszöntése csoportosan dallal, verssel, vicces - vidám játékok az apukákkal
- **Évzáró ünnepély** délután műsorral, uzsonnával kizárólag a nagycsoportosokat nevelő csoportokban
- **Kirándulások:** csoportonként változó helyszínre

A gyermek életének jeles napjai

- A gyermekek születés és/vagy névnapjainak megünneplése, (szülők igénye szerint) minden csoportban hasonló forgatókönyv szerint zajlik. Az ünnepektől hozza a tortát, vagy egyéb „finomságot”, társai dallal, verssel köszöntik őt.

Az egész intézményt érintő rendezvények feladatait, felelőseit az intézmény éves munkaterve szabályozza. A csoportok rendezvényei a csoportnaplók szervezési feladataiban kerülnek jelölésre.

4.4. Az óvoda kapcsolatrendszere

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be. Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal, és azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Célunk

A partnerekkel való folyamatos, korrekt együttműködés.

Feladatunk

A partnerkapcsolatok tervszerű működtetése

Sikerkritérium

Célunkat akkor érjük el, ha:

- partnereinkkel az együttműködés a tervezettnél megfelelően működik
- az együttműködés alapelvei érvényesülnek
- a partneri elégedettségi mutatók pozitívak.

4.4.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Minden óvodás gyermek fejlesztésének alapja a gyermek személyiségállapotának megismerése. A személyiség fejlődésének támogatásához törekszünk a szülők, nevelésben közreműködők nevelési szokásait, elvárásait megismerni, és az együttműködés érdekében egyeztetni nevelési céljainkat, feladatainkat.

Célunk

A családi nevelés erősítése, a család és az óvoda együttműködésének elősegítése a gyermekek összehangolt nevelése érdekében.

Korrekt, kölcsönös bizalom, kölcsönös segítségnyújtás kialakítása és fenntartása, az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a szülők megnyerése a közös nevelés érdekében. Az óvodakezdéstől az óvoda befejezéséig különböző szintű kapcsolattartási, tájékoztatási formák működtetése, melyeken keresztül a **szülők betekintést nyerhetnek, tapasztalatot szerezhetnek és meggyőződhetnek** az óvoda környezeti jellemzőiről, pedagógiai tevékenységéről, a gyermekcsoportok életéről és gyermekeik fejlődéséről.

Az együttműködés alapelvei

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be
- az együttműködést jó partnerkapcsolatban valósítjuk meg
- figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés, a segítségnyújtás módját a családokhoz illesztjük
- az együttnevelésben a kezdeményező, elfogadó szerepet vállaljuk fel
- a szülők kéréseit, javaslatait igényeljük, megfontoljuk
- biztosítjuk a családi és az óvodai élet közötti folyamatosságot, az átmenetet
- a kapcsolatfelvétel és - tartás legmegfelelőbb módját családonként keressük meg
- megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot minden családdal
- a családdal kapcsolatos információkat diszkréten kezeljük.

Feladatunk

- az óvoda nyitottságát biztosítjuk
- a szülőket tájékoztatjuk arról, hogy a különböző szintű és tartalmú információhoz hogyan juthatnak hozzá (faliújságok, dokumentumok, honlapok)
- a szülőket megismertetjük azokkal a formákkal és lehetőségekkel
 - amelyekben saját gyerekükről
 - a gyerekük csoportjáról
 - az óvoda életéről, tartalmi munkájáról kaphatnak tájékoztatást
- arra törekszünk, hogy az óvodába lépéstől az óvoda befejezéséig a kapcsolattartást jellemezze
 - az együttműködési készség
 - a kölcsönösség
 - a tisztelet
 - az odafigyelés, nyitottság
 - a korrekt partneri viszony
- a kapcsolattartási formákat, lehetőségeket megismertetjük a szülőkkel.

A fejlesztés lehetőségei:

- szülők bizalmának elnyerése magas szintű szakmaisággal, emberséggel
- a szülők megfelelő motiválása az együttműködési formák működtetésére
- a különböző kapcsolattartási formák eredményességi, részvételi mutatói alapján megerősítés vagy változtatás

- a gyermekek fejlődésével kapcsolatos tájékoztatás rendszeres, objektív, szakmailag megalapozott, dokumentumokkal alátámasztott alkalmazása
- a szülők véleményeinek, igényeinek évenkénti megismerésével, felmérésével a kapcsolattartás ésszerű és működőképes változtatása, fejlesztése
- az óvoda részéről megnyilvánuló nyitottsággal a szülők jogos kérésének figyelembe vétele.

Az együttműködés formái

A szülők folyamatos, reális, rendszeres tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről, óvodai életéről.

- A gyermekek óvodába kerülése előtt családlátogatást kezdeményezünk, valamint ismerkedési lehetőséget szervezünk az óvodában. Mindkét együttműködési formát a tájékozódás és az ismerkedés fontos eszközeként tekintjük.
- A szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében a „szülős beszoktatást” szorgalmazzuk, ezzel a lehetőséggel hosszantartó hiányzás esetén ismét élhetnek a családok.
- Napenkénti párbeszéd - rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a gyermekcsoport életébe, naprakész információkkal szolgálunk.
- Szülő jelenléte a csoportban: főként az átmeneti, „befogadási” időszakban alkalmazzuk, de esetenként célzottan, megbeszélte időpontban megfigyelheti gyermekét a közösségben akár szülői, akár óvónői kezdeményezésre.
- Időpont egyeztetéssel (nyílt nap – nyílt hét) lehetőséget adunk a szülők számára, hogy betekintést nyerjenek gyermekük óvodai életébe. Esetenként videó felvételt is készítünk, hogy megismerhessenek különböző tevékenységformákat a csoportban.
- Fogadóórán a „négy szemközt” beszélgetés, a közös megoldáskeresés lehetőségét teremtik meg, korrekt tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről.
- Szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, s az általánosan érdeklődésre számot tartó témákban eszmecsere alakuljon ki.
- Egyes programok, ünnepélyek, az ezzel összefüggő „munka és játszó délutánok” szervezésével szintén az óvoda és a szülők együttműködését erősítjük.
- A szülői közösség a választott tagjai által képviseli a szülők jogait, érdekeit, véleményét a törvényben meghatározott módon és esetekben. Elnökük a szülői képviseletet biztosítja az Egyesített Óvoda szintjén.

Az óvoda és a család együttműködése eredményes, ha

- a szülők és az óvoda értékrendje közel azonos, és együttműködő partnerként támogatják a gyermek fejlődését
- aktívan részt vesznek az óvoda közösségformáló rendezvényein
- részt vesznek az óvónő által kezdeményezett fórumokon (pl. szülői értekezletek, csoportra vonatkozó tervek ismertetése, stb.)
- a szülők és a pedagógusok kapcsolatára jellemző a konstruktív együttműködés.

Gyöngyszem tagóvoda:

- Megbeszélés alapján, előre egyeztetett időpontban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülők betekinthesse a csoport életébe. (Nyílt nap, „Az én napom”)
- Fogadóórákat, szülői megbeszéléseket tartunk előre egyeztetett időpontban a gyermekek fejlődéséről, nevelési problémák, helyzetek megbeszélésére.
- Ünnepekhez kapcsolódva a szülőkkel közös készülődéseket, játszódélutánt szervezünk. (Évente legalább két alkalommal).

4.4.2 Kapcsolat a társintézményekkel

4.4.2.1 Kapcsolat a bölcsődéssel

Az együttműködés alapelvei:

- elősegítjük a bölcsődéből érkező gyermekek számára is az érzelmi biztonságuk megteremtését
- fokozatos ismerkedéssel igyekszünk az átmenetet zökkenőmentessé tenni
- kölcsönös nyitottságra törekszünk.

Az együttműködés formái:

- kezdeményezzük a két intézmény egymással szembeni elvárásainak megismerését, közelítését
- meglátogatjuk a körzethez tartozó bölcsődében a gyerekeket, gondozónőket
- lehetőséget teremtünk a környező bölcsődék számára, hogy a gondozónők betekintést nyerjenek az óvodai életbe, s hogy személyesen is megismerkedhessenek a leendő kiscsoportos óvónőkkel
- lehetővé tesszük a bölcsődés gyermekek számára is, hogy társaikkal/szüleikkel belátogathassanak az óvodába, találkozhassanak leendő óvónőjükkel, ismerkedhessenek az óvodai környezettel.

Gyöngyszem tagóvoda:

Lehetővé tesszük a leendő óvodás gyermekek számára, hogy társaikkal/szüleikkel belátogathassanak az óvodába, találkozhassanak leendő óvónőjükkel, ismerkedhessenek az óvodai környezettel.

4.4.2.2 Kapcsolat az iskolával

Az együttműködés alapelvei:

- zavartalan átmenetre törekszünk
- a kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk
- az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra.

Az együttműködés formái:

- tájékozódunk a közeli iskolák pedagógiai programjáról, nevelési alapelveiről, követelményeiről (első osztály)
- lehetőséget teremtünk a betekintésre az iskolák számára az óvodai életbe, pedagógiai programunkba
- lehetőséget teremtünk a leendő tanítók számára nagycsoportos óvodásaink megismerésére, s hogy a gyerekek még óvodai környezetükben ismerkedhessenek a tanítókkal
- lehetővé tesszük az iskolák számára a bemutatkozást a szülőknek készített szóróanyag közzétételével
- megszervezzük az iskolába lépés évében óvodásaink számára az iskolai tanóra látogatást,
- igényeljük az iskoláktól a visszajelzést volt óvodásaink beilleszkedéséről, tanulmányi eredményeiről.

Gyöngyszem tagóvoda:

A Számítástechnikai Általános Iskola vezetésével előre egyeztetett közös programok, éves programterv készítése:

- az óvodánkból az iskolába kerülő gyermekek „átadása” az első osztályos tanítóknak az évnyitó ünnepségen
- a volt óvodások meghívása tanítójukkal együtt a Gyöngyszem napra
- „Mikulás kupa” iskola által szervezett mozgásos program
- táncház, majd Márton-napi lámpás felvonulás
- nyílt óra megtekintése az első osztályokban

- iskolalátogatás nagycsoportosoknak
- pedagógiai konzultáció, bemutató foglalkozás
- a leendő első osztályos tanítók meghívása szülői értekezletre

4.4.2.3. Kapcsolat az Idősek klubjával

Május végén, június elején, a Derűs Alkony Klubba járó idős embereket megvendégelése, köszöntése rövid műsorral, beszélgetés, játék.

4.4.2.4. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az együttműködés alapelvei:

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.

Az együttműködés tartalma:

- könyvtárlátogatást (néhány alkalommal évente) szervezünk annak érdekében, hogy felkeltsük a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt
- lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési házak gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, néhány óvodás programra látogatást szervezünk
- az 5-7 éves gyermekeink számára múzeumlátogatást szervezünk, megfelelő előkészítéssel (múzeumi szakemberek segítségével) a gyermekek számára érthető, hozzájuk közel álló élményt szerzünk
- színházi élményhez az óvoda épületében szervezett, és színházlátogatások alkalmával juttatjuk a gyermekeket.

4.4.2.5. Kapcsolat az egészségügyi intézményekkel, a XIII. ker. Önkormányzat Szociális és Köznevelési Osztályával.

A kapcsolat intenzitását, rendszerességét elsősorban a törvényi szabályozások, ill. a fenntartói rendelkezések határozzák meg.

A kapcsolattartás elvei:

- az óvodában a gyermekek orvoshoz, védőnőhöz fűződő viszonyát pozitív attitűd erősítésével segítjük (rendszeres találkozás, barátságos légkör, az egészségügyi problémák tapintatos kezelése)
- az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében a védőnői hálózattal és a szociális osztály munkatársaival szoros együttműködés kialakítása a hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű családok gyermekeinek korai (3 éves kortól) óvodáztatásáért.

A kapcsolattartás formái:

- a hátrányos helyzetű családoknál családlátogatás megszervezése (védőnő, óvónő, vagy gyermekvédelmi felelős)
- hátrányos helyzetű családok életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése kölcsönös tájékoztatással (védőnő, gyermekvédelmi felelős)
- a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatáról a gyermekorvos, ill. a védőnő gondoskodik, melynek helyéről, idejéről a védőnő informálja a szülőket a tagóvodák központi faliújságán, ill. a számukra szabályozott módon (hatályos EüM rendelet alapján)
- a különböző egészségügyi intézményekbe (gyermekorvosi rendelő, gyermekfogászat) csak ismerkedési céllal látogatnak el a gyerekek.

4.4.2.6. Kapcsolat a közoktatás-irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel

Az együttműködés intézményei

- Budapest Főváros XIII. kerület Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal
- Budapest XIII. Tanker PRIZMA Általános Iskola és Óvoda EGYMI
- Budapest XIII. Tanker PRIZMA Általános Iskola és Óvoda, EGYMI Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XIII. Kerületi Tagintézménye
- XIII. ker. Egészségügyi Szolgálat Kht., iskola egészségügy - ifjúság egészségügyi ellátás
- Fővárosi 3. Számú Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Heim Pál Mentálhigiénés Központ
- SNI-s gyermekek egyéni fejlesztéséhez szükséges speciális intézmények
- Gyermekjóléti Központ,
- Szociális és Köznevelési Osztály
- Gyámhivatal
- BRFK XIII. ker. Rendőrkapitányság
- HÍD Családsegítő Központ
- Fővárosi TEGYESZ (Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat)
- Vadaskert Kórház és Szakambulancia
- Vöröskereszt.

Az együttműködés alapelvei:

- A gyermek mindenekfelett álló érdekét képviseljük
- intézményeink zavartalan működése érdekében korrekt, a szükséges kompromisszumok megkötésére kész, az alapvető célkitűzéseinket segítő együttműködésre törekszünk
- hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra alapuló rendszeres kapcsolattartásra
- igényeljük a naprakész információk áramlását, törekszünk azok megszerzésére
- igényeljük a kerületi szakmai szolgáltatásokat (utazó gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, stb.).

4.4.2.6 Határon túli kapcsolatok

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az együttműködés alapelvei:

- A kapcsolattartást az Egyesített Óvoda igazgatója koordinálja.
- A kapcsolattartás célja: egymás pedagógiai módszertani sajátosságainak megismerése, tapasztalatcsere, szakmai együttműködés (pályázatok).

A kapcsolattartás formái:

- Az intézményeinkbe érkező vendégek fogadása, részvételük biztosítása az Óvodapedagógiai Napokon, szakmai tapasztalatcsere.
- Intézményünk meghívása esetén, élünk a lehetőséggel, szakmai csoportot delegálunk a kapcsolatépítés érdekében.

Az együttműködés akkor eredményes, ha az óvodapedagógusok, a tagintézmény vezetők, az intézményvezető, a fenntartó, az egészségügyi dolgozók, a szakmai és szakszolgálatok az óvodai nevelés eredményessége, a gyermekek sikeres életútjának megalapozása és támogatása érdekében együtt munkálkodnak.

5. Az óvodai élet tevékenységformái

5.1 A játék

A játék az óvodás gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulása, az iskola előtti kor legfontosabb, leginkább fejlesztő alaptevékenysége.

A játékban fejeződik ki legkorábban és legteljesebben a gyermeki személyiség. A kisgyermekek belső tartalmaik kifejezésére használják a hozzájuk legközelebb álló nyelvet, a játékot.

A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását - mindezt a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és az igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Célunk

Széles körű játéklehetőségek biztosítása, melyek módot adnak arra, hogy a gyermekek boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményezők legyenek.

Olyan érzelmi-akarati tulajdonságok kialakítása a gyerekekben, melyek lehetővé teszik a közösségbe való beilleszkedésüket, együttműködésüket.

Feladatunk

- nyugodt, érzelmi biztonságot adó csoportlétkör megteremtése
- cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása
- megfelelő hely, idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz, a mozgásos játékokhoz, a gyakorló játékokhoz, a szerepjátékokhoz, az építő, konstruáló játékokhoz, barkácsoláshoz, a szabályjátékokhoz, a dramatikus játékokhoz és a bábozáshoz
- a gyerekek képességeinek a lehető legalaposabb megismerése, elősegítése annak, hogy fejlődésük következő, magasabb szintjét fokozatosan elérhessék
- a gyermekcsoport társas kapcsolatainak megfigyelése, segítése
- a különböző játékfajták megjelenésének, differenciálódásának figyelemmel kísérése a gyerekek játékában
- modell értékű felnőtt viselkedési minta adása a játék közbeni magatartási, viselkedési, kommunikációs formákról
- a játék során kitárulkozó gyermeki személyiség tiszteletben tartása.

A napirendben biztosítjuk a viszonylag összefüggő játékidőt. Meleg, megértő, elfogadó légkört alakítunk ki. A személyiségfejlődésben jelentkező szükségletek játékban történő „átfordításához” segítséget adunk. Kisebb körülhatárolt játéktereket alakítunk ki, ahol 4-6 gyermek együttjátszhat, illetve lehetővé tesszük, hogy a gyermek maga is alakíthasson a rendelkezésre álló tárgyakból, eszközökből újabb tereket. Megteremtjük a szabad mozgás,

szabad társválasztás feltételeit. A csoport összetételét és fejlettségét figyelembe véve biztosítjuk a kellő mennyiségű játékeszközt. Tudatosan és folyamatosan szervezzük az óvodán belüli és kívüli élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket. Megteremtjük az élmények sokféle feldolgozásának, az újrajátszásnak lehetőségeit. Formáljuk és erősítjük a csoporton belüli társas kapcsolatokat. Körülményeinkből adódóan alakítjuk a más csoportok gyermekeivel, felnőttekkel való kapcsolataikat. Lehetővé tesszük a különböző játékfajták sokszínű jelenlétét a csoport játékában (gyakorló-, szerep-, építő-, konstruáló játék, dramatizálás, bábozás stb.).

Tiszteletben tartjuk:

- a játék önkéntességét, szabadságát
- a gyermekek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását, kreativitását
- önálló téma- és szerepvállalását
- az egyén és a csoport közös döntéseit, konfliktusmegoldásait.

Figyelemmel kísérjük:

- a játékhelyzetek kialakulását, változását, kombinációit
- a szabályok betartását, amelyeken az egyén és a közösség együttélése alapul
- figyelemmel kísérjük, feltárjuk és követjük a gyermeki érdeklődést
- az egyének és játszócsoportok játékát támogatjuk
- támogatjuk a gyermekek egymástól „tanulását” a játékban.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek

- örömmel, önfeledten játszik
- szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ
- részt vesz közös játékban
- önálló, kezdeményező megnyilvánulásai vannak
- elfogadó, pozitív érzelmek kísérik a társakkal való játékban
- aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban is
- betartja és követi a megismert szabályokat
- képes kreatív együttműködésre, gondolkodásra
- megvalósítja egyéni ötleteit és azokat meri vállalni is
- helyesen választ az adott tevékenységhez anyagot, eszközt
- saját élményeit képes újrajátszani
- konfliktusait többnyire képes meg-, illetve feloldani
- kialakulnak olyan érzelmi-akarati tulajdonságaik, amelyek alkalmassá teszik a közösségben való sikeres eligazodásra (pl. türelem, együttérzés, segítőkészség, kitartás, küzdeni tudás stb.).

Gyöngyszem tagóvoda:

Fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melyek hatására a spontán játék elindul, de ugyanakkor azt gondoljuk, hogy szükség van a pedagógus által kezdeményezett, irányított tevékenységre is.

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás tudatos, átgondolt feladat a nevelési célok elérése érdekében, ezért:

- a differenciált játékfejlődés támogatásához korcsoporttól függetlenül biztosítjuk valamennyi játékfajta (gyakorló, szerep, építő-konstruáló, szabály, mozgás, bábozás, dramatizálás) feltételeit, szem előtt tartva a játékfejlődés szakaszainak egymásra épülését és a különböző fejlettségű gyermekek igényeit
- lehetőségeinken belül mozgásos játékokkal, mozgásfejlesztő eszközökkel elősegítjük a testi képességek fejlesztését a csoportszobán belül is (torna eszközök, élő társas játékok, mozgásos szabályjátékok stb.).

- a játékirányítás direkt és indirekt módszereit differenciáltan, egyénre szabottan alkalmazzuk.
- törekszünk a játék közben kialakult konfliktusok gyermekek általi önálló megoldására, ennek módozatait megtanítjuk
- a szokások és szabályok egy részét a nagyobbakkal együtt már közösen alakítjuk ki, ezzel is elősegítve a belsővé válást
- a szabad játékot, a játékeszközök, társak, játszóhelyek szabad megválasztásában a közösen kialakított szabályok betartásában és egymással való betartatásában, a csoportszoba eszközeinek és bútorzatának szabad átrendezésében értelmezzük
- fontosnak tartjuk az építmények és játszóhelyek lehetőség szerinti meghagyását, a játék továbbfolytatásának lehetőségével
- az óvodapedagógus által kezdeményezett játék célja lehet az adott játék továbbfejlesztése, új játék megismertetése, „játsszótárs” szerep (eszközök bővítése új eszközökkel a játéktémák bővítéséhez, szerepvállalás kialakult játékban).
- az 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget biztosítunk olyan informatikai játéklehetőségek kipróbálására, amelyek elősegítik a már meglévő ismeretek megszerezését és elősegítik a logikus gondolkodást

5.2 Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőttek munkáját utánozza. Megfigyeli a rendszeresen visszatérő munkálatokat, és ráébred arra, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor.

A játék és a munka jellegű feladatok integrálódása az egyén és a közösség együttműködését alakítja és erősíti.

A játék és a munka jellegű tevékenység önként és szívesen végzett aktív, cselekvő tapasztalás. A közösségi kapcsolatok alakításának fontos eszköze, a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája.

Tudatos pedagógiai szervezést és a gyermekkel való együttműködést igényel a pedagógustól.

A gyermek munka jellegű tevékenysége a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk

A gyermekekben olyan tulajdonságok kialakítása, hogy szívesen és örömmel tevékenykedjenek és az elvégzett munkát meg is tudják becsülni.

Feladatunk

- a munkafolyamatokat tudatos szervezése a gyermekekkel együttműködve
- a gyermekek eljuttatása a munkavégzéssel kapcsolatos jártasságok, készségek szintjére
- a személyiségfejlődésükhöz szükséges, attitűdök, képességek (pl. kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság) következetes alakítása és fejlesztése
- a gyermek egyéni képességeinek konkrét és reális értékelése
- a gyermek ösztönzése arra, hogy kezdeményezzen és többféleképpen próbálgasson egy-egy munkafolyamatot. Az önálló próbálkozás mellett a munkafogások megmutatása
- a tevékenységek során a kisebb gyermekek önállóságra törekvésének figyelemmel kísérése annak érdekében, hogy a nagyobb gyermekek segítőkészsége azt ne nyomja el
- a szülők támogatása abban, hogy a gyermek otthon is gyakorolhassa az önkiszolgálást, és a családért végzett tevékenységeket
- példamutatás a munkához való viszonyunkban és munkatársainkkal való együttműködésünkben.

Gyöngyszem tagóvoda:

A gyermek munkajellegű tevékenységének alapvető célja minden esetben a gyermek egyéni, differenciált feladatadással történő fejlesztése és nem a felnőtt munkájának helyettesítése! Fontosnak tartjuk, hogy az óvodáskor végére belső indíttatásra is elkezdjék a munkajellegű tevékenységeket. Várhatóan nagycsoport végére a gyermekekben kialakul a belső fegyelem, a kötelességvállalás, kötelességtudat és a feladat teljesítésének igénye.

Lényeges szempontunk a munka differenciált testre szabása, a készségek és képességek fokozatos alakítása, fejlesztése.

Feladataink:

- minden gyermeknek lehetőség biztosítása arra, hogy önkéntesen, kedve, képessége szerint munkát végezzen
- az eszközök biztonságos, másokat nem veszélyeztető használatának megtanítása
- személyes példaadás, szükség esetén segítségnyújtás
- a pozitív hozzáállás erősítése
- a munka jellegű tevékenységek közösségi kapcsolatokat alakító, kötelesség teljesítésére nevelő erejének erősítése

Tartalom

- **Önkiszolgálás**
- **Közösségért végzett tevékenységek**

Önkiszolgálás

Szorosan összekapcsolódik az egészséges életmódra nevelés gondozási teendőivel (lásd egészséges életmód). Megismertetjük a gyermekeket egy-egy használati tárgy alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével.

Gyakorlás útján megszilárdítjuk az önkiszolgálás készségeit, kialakítjuk az önálló munkavégzés szokásait, ehhez egyéni fejlettség szerint segítséget nyújtunk.

Az önkiszolgálásnak van a legnagyobb szerepe az önálló testápolás, öltözködés és étkezés szokásainak elsajátítása terén. Sok-sok bemutatással, egyéni segítségnyújtással növeljük a gyermek magabiztosságát, biztonság és komfortérzetét.

A tízórai, uzsonna elkészítéséhez, (vaj stb. önálló kenéséhez) biztosítjuk minden csoportban a tárgyi feltételeket (fa kés), és már 4- 5 éves korban tanítjuk az eszköz használatát.

5-6-7 éves korban a gyakorlás, a munka kivitelezésének pontossága, és a megfelelő munkatempó kialakítása a feladatunk ezen a téren.

Közösségért végzett tevékenységek:

- a) naposi munka
- b) a mindennapi élettel kapcsolatos állandó, és alkalmi munkák(pl. segítség az óvónőnek és más felnőtteknek, alkalmi megbízások)
- c) környezet, növény és kisállat gondozás

a) Naposság

A naposi feladatokkal fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket. A jelkép (kötény, napostábla vagy kítűző) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá teszi a tevékenységet, amire a gyermek büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. Ügyeljünk arra, hogy a naposi munka elvégzése minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játékidőjéből.

A naposság időtartamában és feladataiban illeszkedik a folyamatos napirend kereteihez és formáihoz. A fokozatos feladtbővülés mindig a gyerekek fejlettségi szintjéhez kell, hogy alkalmazkodjon. A naposok munkáját az óvónő és a dajka segíti. Olyan légkört kell teremteni, amelyben a feladatokat a gyermekek örömmel végzik, társaikkal együttműködhetnek.

Középső csoportban alkalmi megbízatásként (segítőként) terítési feladatok, terítőhajtogatás gyakorlása, eszközök helyének ellenőrzése a feladatok.

Nagycsoportban önként vagy meghatározott sorrendben vállalva, a terítékek és asztali eszközök elhelyezése és leszedése, folyadék töltése, asztalok körüli söprögetés étkezés ill. minden olyan tevékenység után, amikor szükséges a feladat.

b) A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalmi munkák

udvar és teremrendezés; játékelrakás; játékjavítás, tisztítás, készítés; egyéni megbízatások, üzenetek átadása; kerti munka; ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobadíszítés, csinosítás); házimunka jellegű tevékenységek.

Rendszeres munkák

Játék elrakás fokozatosan előkészítve

Naptár beállítása

Takarók hajtogatása pihenés után, ágynemű lehúzásában segítségnyújtás

Ábrázolási tevékenység után ecsetek, tálak elmosogatása, asztalok letörlése

Csoportszoba át ill. visszarendezésében segítségnyújtás a különböző tevékenységekhez

Gyümölcsök előkészítése fogyasztáshoz (mosás, szeletelés, tálalás)

Alkalmi munkák:

Ünnepi készülődésnél teremdíszítésben segítségnyújtás

Játékok lemosásában, babakönyha takarításában részvétel ünnepek előtt

Udvari játékok válogatásában rendrakásában részvétel

Segítés a kisebbeknek öltözésben és az udvaron

Apróbb játék javításba bevonás pl. könyvek, játékdobozok ragasztása

Üzenetvitel másik csoportba, irodába, dadus néninek

c) környezet, növény, kisállat gondozás

A környezet, növény és kisállat gondozás során a gyermekek megismerkednek az egyes munkafolyamatokkal. Megtapasztalják, hogy hatással vannak környezetükre, a gondoskodás, felelősség érzését pl. etetés, környezet tisztítása, ültetés, locsolás, gereblyézés, etetés, stb.

Alapvető szabályunk, hogy a növények és kisállatok beszerzése előtt körültekintően szabad csak eljárni. Ügyelni kell arra, hogy mérgezést, betegséget okozó növény ne kerüljön a gyermekek közelébe. Csak állatorvos által egészségesnek nyilvánított, rendszeresen vizsgált kisállat gondozására lehet vállalkozni, betartva a kisállat tartás szabályait.

- Palántázás, locsolás, falevelek gereblyezésében segítségnyújtás
- Homokozó környékének összesepreése
- Játékok helyrerakása az udvaron, homokozó leterítésében segítségnyújtás
- Játékeszközök ki-behordásában segítségnyújtás
- Madarak téli etetése
- Kisállatok etetése, élőhely tisztításban segítségnyújtás (akvárium, terrárium).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyerekek a munka során képesek együttműködni
- örülnek, ha feladataikat teljesíthetik
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát
- észreveszik környezetükben a „beavatkozás” szükségességét
- koruknak megfelelő felelősséggel gondozzák a növényeket és kisállatokat
- szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére
- segítenek a kisebbeknek, a környezetükben rászorultaknak
 - szeretnek meglepetést készíteni a társuknak és a szüleiknek (pl. születésnap ajándék).

5.3 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás folyamatos, játékba integrált, önkéntes és cselekvéses tapasztalatszerzés.

A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, komplex módon történik.

A tanulás a nevelési folyamat szerves része. A tanulási folyamatnak szociális, mozgáson alapuló és értelmi képességeket mozgató összetevői vannak. Többnyire mindig, mindegyik összetevő jelen van. Az, hogy mikor, melyik dominál, mikor, melyik kap nagyobb hangsúlyt, az mindig az adott tanulási helyzettől, valamint a gyerek általános és pillanatnyi állapotától függ, konkrétan az egyenetlenül alakuló érési folyamat irányától és tempójától.

Lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- játékos, cselekvéses tanulás
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Célunk

- A gyerekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, differenciált személyiségfejlődésük segítése, hogy képessé váljanak az iskolai tanulásra.
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés.
- A gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre alapozva a tudás, tanulási utáni vágy felkeltése.
- A holisztikus szemléletmód kialakítása.

Feladatunk

- gyermekek örömteli tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése
- a tanulást támogató környezet megteremtése során a gyermekek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek a figyelembe vétele
- változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- tanulást támogató környezet megteremtése
- személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermekek személyiségének kibontakoztatása
- a különböző képességek, készségek és a meglévő tudás egyenrangúságának biztosítása
- az ismeret, attitűd, képesség hármasságának (kompetencia) érvényesítése
- a gyermekek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése
- érzelmi-akarati tulajdonságaiknak edzése (folyamatosság és fokozatosság) feladattudatuk és feladattartásuk erősítése érdekében
- a több érzékszervvel, változatos módon történő megtapasztalás lehetőségének biztosítása
- a gyermekek egyéni képességeinek nyomon követése, az ehhez igazodó differenciált fejlesztés megvalósítása
- a gyermekek tanulás iránti vágyának felébresztése, kíváncsiságuk, érdeklődésük fenntartása (életkoruknak megfelelő ideig)
- a természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataik rendszerezésének tudatos szervezése
- a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése

- részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és a tagóvoda vezetőjének.
- korszerű pedagógiai módszerek alkalmazása

Munkánk során a kötetlen- és kötött foglalkoztatási formákat egyaránt alkalmazzuk. A kötött foglalkoztatásnál a gyermekek motiváltságának fenntartása ugyan olyan fontos, nélkülözhetetlen tényező, mint a kötetlen formánál.

A kétféle foglalkoztatási formán belül mód nyílik a különböző munkaformákban történő tevékenykedésre: egyéni, páros, mikrocsoportos, frontális.

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket is tervezünk, melyek során sokoldalú cselekedtetéssel, a gyermekek érzékszerveinek bevonásával bővítjük ismereteiket, felfedeztetjük az összefüggéseket, fejlesztjük a kognitív képességeiket.

A tanulás szervezésének elvei

- az objektív feltételek megteremtése, a tevékenységek felkínálása mellett, a döntés szabadságának biztosítása
- a cselekvéses ismeret és tapasztalatszerzéshez, információ feldolgozáshoz megfelelő idő biztosítása
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe:
 - az előzetesen megszerzett tapasztalat, ismeret (tudásanyag) bőségét és mélységét
 - a gyermekcsoport összetételét, értelmi, érzelmi érettségét
 - az egyénileg haladó gyermekek tempóját (a gyermekhez igazodó tanulásszervezés, egyéni módszerek alkalmazása)
 - a megfelelő eszközök alkalmazását
 - a közösen szerzett élményekből a gyermek által hasznosított tapasztalatokat a saját képességéhez mérten.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett kötött tevékenységi formák időtartama középső csoportban maximum 20-25 perc, nagycsoportban 30 – 35 perc. Kiscsoportban a szervezett mozgás időtartama 20-25 perc.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- értelmi képességeik koruknak megfelelő szinten vannak (észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet)
- a tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek
- kialakulnak az iskolába lépéshez szükséges készségek, képességek, kulcskompetenciák
- megjelenik feladattudatuk, kitartásuk, önállóságuk
- természetes módon, szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykednek
- problémamegoldó képességük, kreatív gondolkodásuk, helyzetfelismerésük jó szintű
- nyitottak az őket körülvevő világra, kíváncsiságuk belső motivációvá alakul
- a tanulás eredményeként tudásuk, ismeretük gazdag, sokrétű
- a részképesség és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek
- a tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

Gyöngyszem tagóvoda

Óvodáskorban a játék a legfontosabb tevékenység, ezért a fejlesztést is a játékra építjük, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő tapasztalatszerzést és játékosságot helyezük előtérbe. A szervezett, irányított tanulás formái:

- 3 – 4 éves gyermekek részére minden esetben kötetlen formában történik az ismeretnyújtás, játékos tapasztalatszerzés. Kivételt képez a mindennapi mozgás és a heti egy alkalommal szervezett testnevelés-mozgásos játék.
 - 4 – 5 éves és az 5 – 6 – 7 éves gyermekek részére általában kötetlen a verselés-mesélés, dramatikus játék és a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, de a témától függően lehet kötött is lehet
 - a külső világ tevékeny megismerésének környezeti témáit általában kötött formában dolgozzuk fel- helyszíni foglalkozások során, a matematikai tapasztalatok minden tevékenységben megjelennek
 - az ének, zene, énekes játék, gyermektánc kötött és kötetlen formában is szervezhető
 - a szervezett tanulás munkaformái: egyéni, páros, mikrocsoportos, frontális
 - a szervezett tanulás ütemezése: a csoportnaplóban rögzített éves tanulási terv alapján, egy-két-három heti tervre lebontva történik
- Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket is tervezünk, melyek során sokoldalú cselekedtetéssel, a gyermekek érzékszerveinek bevonásával bővítjük ismereteiket, felfedeztetjük az összefüggéseket, fejlesztjük a kognitív képességeiket.

5.3.1 Művészeti nevelés

5.3.1.1 Verselés, mesélés

Szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, a mozgásos játékokkal. Fontosnak tartjuk, hogy nyelvileg tiszta és értékes népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket halljanak a gyerekek. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs, illetve más kultúrák irodalmi műveinek egyaránt helye van. A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme kiegészítve a bábozás és dramatizálás eszközeivel.

Célunk

- A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkezéssel az ízlésformálás megalapozása.
- A gyermekek anyanyelvi kultúrájának, ízlésének fejlesztése, a népi a klasszikus és a kortárs irodalmi művek közvetítésével, a kultúra átörökítése, az irodalmi művek érték közvetítő hatásainak érvényesítése.
- A verselés, mesélés tanítson emberi kapcsolatokra, adjon alkalmat „belső képek” kialakításával az érzelmek feldolgozására, a feszültségek feloldására.
- A gyermekek pozitív személyiségjegyei alakuljanak, erősödjenek a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. Szívesen hallgassanak mesét, verset, mondókát.

Gyöngyszem tagóvoda:

A mesék, versek a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését célozzák. A mesehallgatás közben kialakult bensőséges hangulat, az átélt közös élmény befolyásolja érzelmi életük alakulását. A történetek tartalma hozzájárul ismereteik bővítéséhez, a csodás elemek a fantázia, a képzelőerő alakulásához, a versekben rejlő zeneiség, játékoság a gyönyörködtetést, az esztétikai ízlés formálásához, a nyelvi képességek fejlesztéséhez. A felhasznált irodalmi anyag kiválasztásánál legfontosabb szempontunk, hogy az irodalmi mű a gyermekekhez közel álló, értékes alkotás legyen. Előnyben részesítjük a magyar népmeséket, népi rigmusokat, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit, a magyar és külföldi klasszikus és kortárs gyermekeknek szóló műveket, valamint a gyermekek érzelmi világához közel álló állatokról szóló történeteket, vagy a gyermekek mindennapi életével kapcsolatos elbeszéléseket.

A kisebb gyermekek részére egyszerű szerkezetű, tartalmilag érthető, rövid, láncszerkezetű meséket választunk.

A nagyobbak már megértik a bonyolultabb és hosszabb meséket, az összetettebb jellemű mesehősöket, a tréfás fordulatokat, a tündérmesék csodás világát. Válogatunk az óvodáskorú gyermekek számára is érthető meseregényekből is.

A bábozást, komplex képességfejlesztő hatása miatt, nagyon fontos módszernek tartjuk a gyermeki személyiség fejlesztésében. Elsősorban játék, tehát felhőtlen örömet jelent a gyermek számára, játékos módon sajátítja el az ismereteket, teremt kapcsolatot a világgal, élményeit, benyomásait játékosan dolgozza fel. A bábokkal történő mesedramatizálás, verselés, énekelgetés kiemelkedően fejleszti a gyermek beszédképességét.

A verselést tevékenységekhez, ünnepekhez, évszakokhoz, eseményekhez kötjük.

A tevékenység közbeni verselés, mondókázás, az együttlétek hangulatát fokozzák.

Feladatunk

- változatos irodalmi élmények közvetítése
- elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból történő választás, valamint kortárs irodalmi művekből és a nemzeti és etnikai kisebbségek verseiből, meséiből, valamint a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből történő merítés
- a gyerekek beszédkedvének felkeltése és beszédkulturájuk alakítása
- nyugodt, kényelmes körülmények teremtése az irodalmi művek befogadására
- a mese-, versmondás, bábozás és dramatizálás szokásainak, szertartásainak kialakítása
- bábozás a gyerekeknek, közös bábszínházi élmények megszervezése
- az óvónői előadásmód tükrözze anyanyelvünk hangzásvilágát, ritmusát, dallamát
- metakommunikációs eszközökkel érzékletes, de ugyanakkor természetes alkalmazása
- a gyerekek számára az önkifejezés lehetőségeinek felkínálása, ösztönzése a saját vers- és mese alkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására
- a szülők figyelmének felhívása a beszélgetések, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyerekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyerek kapcsolat erősítő hatására
- az élő előadásban elhangzó mese-vers jelentőségének hangsúlyozása a szülőknek az audiovizuális eszközök által közvetítettekkel szemben
- a szülőknek segítségnyújtás az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.

A mesekiválasztás szempontjai:

- nyelvileg tiszta legyen a szöveg
- pozitív emberi kapcsolatokat tanítson
- mélyítse az önismeretet
- segítse a világ megismerését
- tanítson az indulatok feldolgozására

- ne hiányozzon a humor
- alkalmazkodjon a gyermek életkori sajátosságaihoz
- oldja a szorongást
- a pihenés, alvás előtti mesélésre szánt művek segítsék a megnyugvást, ellazulást.

Gyöngyszem tagóvoda:

Az igényesen, jól kiválasztott irodalmi anyaggal biztosítjuk, hogy a gyermekek szívesen hallgassák újra és újra. A gyermekek igénye szerint akár naponta többször is mondókázunk, verselünk. Mese és versmondásnál építünk a spontán adódó helyzetekre. Kialakítjuk a mesehallgatásra utaló, ismétlődő szokásokat. A csoport életkori sajátosságainak megfelelően saját szöveggyűjteményt hoztunk létre. Az óvónők egyéni repertoárjából az azonos mesét mindig ugyanaz a felnőtt meséli.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyerekek játék közben is odaillő mondókákat, verseket, rigmusokat mondogatnak
- szívesen hallgatnak mesét, kérik a mesék ismétlését
- önálló verselésre, mesemondásra vállalkoznak
- segítenek a mesemondás, verselés helyének, feltételeinek kialakításában
- tevékenyen, aktívan vesznek részt a beszélgetésekben, felfogják, megértik a hallott irodalmi mű témáját, humorát, költői képeit, a hangzás, a hangulat, érzelem és alkalom egységében
- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmük fenntartásának és ellenőrzésének egyezményes jelzései,
- össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait
- vannak kedvenc mesehőseik, a velük történetek megjelennek a játékukban (bábozásban, dramatizálásban, szerepjátékban)
- beszélgetnek az elhangzottakról, megjegyzik az érdekes mese és szófordulatokat, furcsa, vagy szép hangzású neveket, s ez beépül aktív szókincsükbe
- kialakul a képességük a belső képteremtésre
- vigyáznak a könyvre.

5.3.1.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés az óvodai élet mindennapjait áthatja, színesebbé teszi életünket, formálja mindannyiunk (gyermekek, felnőttek) személyiségét.

Fontosnak tartjuk a zenei műveltség megalapozását, az ízlés formálását, a magyar népi játékok, megismertetését, és megszerettetését.

Az óvodában, amikor a tánchoz kapcsolódó mozgáskultúráról beszélünk, a magyar nép mozdulatszokásaira gondolunk. Az életkort tiszteletben tartva a gyerekek fejlettségéhez, mozgáskoordinációjához, és értelmi képességeihez alkalmazkodunk. A járás, játékos mozdulatok, egyszerű ismétlődő mozdulatformák készítik elő az óvodában a 8-10 évesek táncát. Az óvodában használt játékok, részben a népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatok, részben az óvodapedagógus és a gyermek közös leleményei. A körjáték, azon belül a páros forgás, guggolás, taps kifordulás az, amit óvodáskorban „gyermektáncnak” nevezünk.

Célunk:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, mozgáskultúráját.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

- A szülőföld értékeinek átörökítése énekes népszokások, népi mondókák, dalos játékok valamint a népzene megismertetése, megszerettetése által.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakítása, a gyerek érzelmi, esztétikai világának gazdagítása.

Feladatunk

- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően
- a nemzeti és etnikai kisebbségek és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zenei anyag választás
- kellemes légkör biztosítása az énekes, táncos játékokhoz, sok zenei élményt nyújtása
- a zenei képességek, készségek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) alakítása, fejlesztése
- a gyermek zenei kreativitásának és alkotókészségének a fejlesztése
- a gyermeki tehetség kibontakoztatása sokféle hangszer megismertetésével és használatával
- a gyermek zene, éneklés iránti érdeklődésének felkeltése
- a zene befogadására való képességek megalapozása
- különböző, változatos módszerekkel és eszközökkel a gyermek ritmusérzékének fejlesztése,
- egyszerű táncok és játékos mozdulatok élményszerű gyakorlása, a gyermekek motiválása újabb mozdulatok kitalálására
- a magyar népi kultúra kincseinek, a népszokások egyes elemeinek, az ünnepeinkhez kapcsolódó zenék, dalok megismertetése
- a gyermek tér és formaérzékének fejlesztése a játékok során alkalmazott különböző térformák gyakorlásával.

Gyöngyszem tagóvoda:

Arra törekszünk, hogy a gyermekek ismerjék meg az őket körülvevő világ hangjait, a hangok ritmusát, dallamát, hiszen ezen hangok tulajdonságainak felismerése, utánzása, reprodukálása a hallásfejlesztésen kívül a szociális kommunikációs és gondolkodási, kognitív kompetenciákat is fejleszti.

A zenei neveléssel elsősorban az érzelemre hatunk, ezen keresztül az értelemre is. Fejlesztjük a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, a zenei emlékezetet, és a kreativitást.

A gyerekeket megismertetjük a magyar népi gyerekdalokkal, játékokkal, korcsoportnak megfelelően más népek gyermekdalaival. Zenehallgatás során komplex esztétikai élményt nyújtunk nekik. Megismertetjük őket, a különféle hangszerekkel, saját készítésű hangszereket is használunk. Lehetőséget biztosítunk egyszerű táncok és játékos mozdulatok élményszerű gyakorlására, a gyermekek motiváljuk újabb mozdulatok kitalálására.

Az éneklést, mondókázást tevékenységekhez, ünnepekhez, évszakokhoz, eseményekhez kötjük. A tevékenység közbeni közös éneklés, mondókázás, az együttlétek hangulatát fokozzák, közösségi élmények nyújtanak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel énekelnek, csoportosan és egyénileg, önálló indítással életkoruknak megfelelően tisztán
- képesek az egyenletes lüktetés és ritmus együttes gyakorlására
- ismerik és megkülönböztetik a „tá” és „ti-ti” ritmusokat, tisztában vannak a szünet, mint zenei egység jelentésével

- megkülönböztetnek halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat énekes gyakorlatban is
- képesek dallamfelismerésre kezdő vagy belső motívumról
- ismernek néhány ütőhangszert, azokat önállóan és változatosan használják az egyenletes lüktetés és ritmus kifejezésére, valamint az éneklés kíséretére is
- egyszerű, játékos mozgásokkal kísért körjátékokat, táncokat, gyermekjátékokat egyöntetűen, esztétikusan játszanak.
- jól ismerik a különböző mozgásformák, térformák kialakítását (kör, csigavonal, hullámvonal, páros kör, mindenki párban, csillagforma, szűkülő és táguló kör, kaputartás, bújás)
- megfigyelnek és megkülönböztetnek finomabb hangszíneket a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszéd és énekhangokban, valamint hangszereken játszott zenében.

5.3.1.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az érzelmi kommunikálást, a gyermekek érzelmeinek, gondolatainak kifejezését a művészetek eszközeivel alakítjuk ki és fejlesztjük. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Lehetőséget biztosítunk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Célunk

- A gyermekek a családban és a közösségben szerzett élményeik hatására, belső fantáziaviláguk, érzelmeik segítségével, egyéni szabad önkifejezésre váljanak képessé.
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- A helyes ceruzafogás elsajátíttatása.

Gyöngyszem tagóvoda:

- az alkotás örömeinek kialakítása, megtapasztaltatása
- különböző anyagok felhasználhatóságának megismertetése a képalakításhoz
- igényesség alakítása

Feladatunk

- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- a gyermekek megismertetése a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal
- lehetőség teremtése a különböző technikák, változatos módon történő alkalmazásához, a megfelelő készségszint kialakításáig történő gyakoroláshoz, optimális körülmények megteremtése a gyermekek ábrázoló tevékenységének elősegítésére: elegendő hely és idő, az eszközök hozzáférhető helyen történő elhelyezése (elegendő mennyiségben, megfelelő minőségben)
- a gyerekek hozzásegítése a tevékenység funkcióörömeinek sokszori átéléséhez, türelmes kivárása, míg e tevékenykedés során felébred a „valamit létrehozás” vágya, a gyermekek eljutnak az alkotó tevékenység öröméig
- a gyermek differenciált segítése a saját szintjéhez képest történő fejlődésben
- a gyermekek önálló önkifejezésének segítése egész nap folyamán
- a gyermek érzékelésének, észlelésének és képzeletének, sík és térbeli tájékozódó képesség kialakulásának, fejlődésének segítése
- vizuális tapasztalatok nyújtása,
- képi, kommunikációs nyelv kialakulásának elősegítése,
- lehetőség biztosítása a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Gyöngyszem tagóvoda:

- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- helyes képalakítás, méretarányok fejlesztése
- a vizuális alkotáshoz szükséges anyagok állandó biztosítása a gyermekek számára könnyen elérhető helyen
- rajzpályázat szervezése a Gyöngyszem napra és Gyermeknapra, ahol lehetőség van a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
- vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása (kiállítás megtekintése, múzeumlátogatás)
- kézműves foglalkozások során természetes anyagok biztosítása, használat módja
- újra hasznosítható anyagok felhasználása a képalakításhoz, barkácsoláshoz (flakonok, kupakok, papír gurigák, textil anyagok, fonalak, stb.)
- udvari játékidő alatt a manuális tevékenységek végzésére megfelelő hely és eszközök biztosítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a szükséges eszközöket jól használják, van tapasztalatuk azok tulajdonságairól
- kialakul a gyermekekben egy sajátos képi kommunikációs nyelv
- bátrak, ötletesek az építésben, a téralakításban
- tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek rendezésében
- képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit
- szín- és formaábrázolásuk változatos
- emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is
- tudnak formákat mintázni emlékezéseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával
- önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat, önállóan díszítenek tárgyakat, elképzeléseik megvalósításában kreatívan alkalmaznak egyszerre akár több ismert technikát
- kialakul a finom kézmozgás képessége biztos és helyes ceruzafogással
- vonalvezetésük balról jobbra halad
- esztétikai élmény létrehozásával gazdagodik személyiségük
- ismernek 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat.

5.3.2 Mozgás, edzés, szervezett mozgás

Az óvodáskor a természetes hely -, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján-az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve-minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Szabad, spontán mozgás:

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermekek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgás egy állandó belső késztetés a gyerekek számára, ezért örömmel és természetes módon gyakorolják.

Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, mozgásos játékokra, miáltal a gyerekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A gyermekek különböző terepeken gyakorolhatják a különböző fogó játékokat, mászásokat, gurulásokat, bújócskát, stb.

A csoportszobákban fontos szempont, hogy elegendő teret, rögzített és/vagy mobilizálható, eszközt biztosítsunk a mozgásos játékokhoz. Így a gyermekek váltakozva használhatják azokat a torna és egyéb eszközöket, amelyek testedzésüket, mozgásfejlődésüket is szolgálják.

A jó levegő, napfény, víz segítik a gyermekek edzését. Késő ősszel és télen az udvar mozgáslehetősége időnként kevésnek bizonyul. Sétákkal, közeli játszóterek látogatásával a levegőzés és mozgás adta lehetőségeket szükséges kiegészíteni.

Nyáron fontos gondoskodni a nap, a lég- és vízfürdőzésről. Módszere, szervezése a nevelőtestület által kidolgozott, a helyi körülményeket figyelembe vevő nyári terv alapján történik.

Szervezett mozgás

A sokoldalú képességfejlesztés révén szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

a) mindennapos testnevelés

25-30 percben (az életkori, egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve) sok játék, pergő ritmusú, frissítő mozgás jellemzi. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

b) testnevelés foglalkozás

a természetes emberi alapmozgások, mint pl.: járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, gurulások, egyensúlyozások, mozgásos játékok alkotják.

Célunk

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása.
- A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a gyermek testi- és mozgásfejlesztésén keresztül.
- A természetes mozgásfajták gyakoroltatásával alakuljanak ki azok a feltételes reflexek, melyek a gyerekek összerendezett és gazdaságos mozgását létrehozzák.
- Téri tájékozódás, lateralitás kialakítása.

Feladatunk

- a mozgás beépítése természetes módon a gyermek tevékenységébe
- mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása
- a baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása gyermekekkel közösen, majd fokozott betarttatása

- mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- a gyermekek természetes mozgásának: a járás, a futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás; a ritmusérzék, motorikus képességek differenciált fejlesztése, az alapmozgások koordinációjának elősegítése
- a gyermekek testi képességeinek: erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség fejlesztése
- gimnasztika, néhány talajtorna elem, labdagyakorlatok, testnevelési játékok megismertetése a gyerekekkel
- a testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása
- prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgás-fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma-fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika - fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése
- odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére, a gyerekek egyéni szükségleteire és képességeire
- sikerélmény nyújtása, amely a gyermekeket aktív részvételre ösztönzi
- az egészséges versenyszellem alakítása, formálása
- a helyzetfelismerés, döntés, alkalmazkodó képesség segítése, a személyiség akaratitényezőinek alakítása.

Gyöngyszem tagóvoda:

Óvodánkban törekszünk arra, hogy gyermekeink olyan alapvető szükségleteit elégítsük ki, amelyek elősegítik növekedésüket, fejlődésüket, hozzájárulnak egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, egészséges életmódjuk alakításához. Ennek érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásfejlesztésre.

A mozgás megszerettetését, a mozgásigény kielégítését a szervezett mozgás fontos feladatának tekintjük.

Napi szinten használjuk a korszerű mozgásfejlesztő eszközöket, (Mozgáskotta, Bosu labda, ferde forgó, koordinációs létra, gördeszka és az eszközöket felhasználva, játékos módon fejlesztjük a gyermekek testi, kognitív, affektív és viselkedéses funkcióit. Tornamozgásainkat kiegészítjük mezítlábas gyakorlatokkal, melyek a lábboltozat és a boka egészséges tartását segítik elő és a helyes járást fejlesztik.

A napi rendszeres mozgáshoz minden csoportszobában különböző mozgásfejlesztő eszközöket biztosítunk.

Óvodánk udvarának adottságait kihasználva versenyjátékokat, napi mozgásos tevékenységeket szervezünk.

Minden májusban sportnapot rendezünk, ahol a szülőket is igyekszünk motiválni a mozgásra. Péntekenként közös zenés tornával, kocogással zárjuk a hetet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- növekszik a gyermek teljesítőképessége, teherbíró és ellenálló képessége, mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik
- szereti és igényli a mindennapos mozgást
- mozgása harmonikus, összerendezett
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni
- magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket, ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani
- fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő
- kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja
- fejlett az egyensúlyérzéke

- a mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidőzésére képes, vizuálistemóriája korának megfelelően fejlett
- ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós)
- ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, medicin labda, különböző méretű karika, tornabot)
- képes alkalmazkodni társaihoz, korának megfelelően fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész
- ismeri a csapatjáték szabályait
- egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

5.3.3 A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

Szeretnénk olyanná nevelni óvodásainkat, akik a természeti- emberi-tárgyi környezetükben jól eligazodnak, pozitívan viszonyulnak a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését, életkoruknak megfelelő magatartás- és viselkedéskultúrával rendelkeznek. [Igyekszünk megismertetni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanítani ezek szeretetét, védelmét.](#)

Célunk:

- Tapasztalatok, ismeretek nyújtása - a természeti-emberi és épített környezet jelenségeiről, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeiről- amelyek segítik a gyermekeket az életkoruknak megfelelő biztos eligazodásban, tájékozódásban.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása. Olyan szabályok, magatartás formák megismertetése, amelyek a természet védelmére, megóvására nevelnek.
- A gyermekek kíváncsiságának felkeltése a körülöttük lévő dolgok, tárgyak, jelenségek mennyiségi alaki, nagyságbeli és téri különbözőségeinek összefüggéseire. A biztos téri tájékozódás elősegítése.

Feladatunk

- a gyermekek személyiségének komplex tevékenységekkel, cselekedtetéssel történő fejlesztése, amelyek képességeikhez, fejlődési ütemükhöz alkalmazkodnak
- igazodás a gyermekek életkori sajátosságaihoz, az egyéni fejlettségi szintjükhöz, eltérő élmény- és ismeretanyagukhoz
- sok élmény, elegendő idő, megfelelő hely és eszköz biztosítása a spontán, és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a környezettudatos életvitel szokásainak alakítására
- a környezetük jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyainak felfedeztetése, tapasztalat szerzetés játékos formában
- a valóság objektív bemutatásával a gyermekek segítése abban, hogy meglássák az összefüggéseket, képesek legyenek megfogalmazni is azokat, rávezetésük a helyes ítéletek alkotására
- gazdaságosságra (takarékosagra) és újrahasznosításra törekvés, pozitív mintakövetéssel szemléletük formálása
- tevékenykedtetésük során a gondolkodási műveletek fejlesztése, a logikus gondolkodás megalapozása
- a gyerekek megtanítása arra, hogy a szerzett tapasztalatokat különféle szempontok alapján rendszerezék
- annak a célkitűzésnek az elősegítése, hogy a problémahelyzetekben a gyerekek maguk találják ki a megoldást, próbálkozzanak, kísérletezzenek, éljék át a felfedezés örömeit

- a gyermekek önálló vélemény alkotásának elősegítése, döntési képességeik fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- a fenntartható fejlődés érdekében, a környezettudatos magatartásformálás megalapozása, alakítása
- képességeinek célzott fejlesztését (pl. logikai fejtörők, nyelvi játékok stb.)
- differenciált feladatadással annak az elősegítése, hogy a gyermekek önmaguk lehetőségeihez képest fejlődjenek
- a gyermekek által feltett kérdésekre igényes, értelmi szintjükhöz igazodó válaszadás érdeklődésük és beszédkedvük megőrzése érdekében
- a gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása
- a kommunikatív és együttműködési képesség fejlesztése.

5.3.3.1 A környezet megismerésére nevelés

Gyöngyszem tagóvoda:

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. Egységben szeretnénk megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Az összefüggések megláttatása a legfőbb célunk.

A természet szeretetére neveljük óvodásainkat. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermekeket azzal a természeti környezettel, amelyben élnek, felhívni a figyelmüket annak értékeire, szépségére. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek során tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálunk a gyermekeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes ismeretekhez jutnak a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Fontosnak tartjuk a környezetvédelemre nevelést, annak felismertetését, mit tehetünk az élhető környezet fenntartásáért (szelektív hulladékgyűjtés, környezet szennyeződéstől való megóvása, növények – állatok védelme, energiával való takarékoskodás, stb.). Mindent megteszünk annak érdekében, hogy az óvodában kialakított környezetbarát szokások, otthon, a családokban is fontosak legyenek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek tudják személyi adataikat, szüleik nevét, foglalkozását, testvéreik nevét, életkorát
- ismerik a család életét, a családtagok otthoni munkáját
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magtartási formák és szokások amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, elsajátították az alapvető viselkedési szabályokat
- tudják csoportosítani az ismert közlekedési eszközöket
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket (tűzoltóság, rendőrség, orvosi rendelő iskola, könyvtár, művelődési ház, zöldségüzlet, élelmiszer üzlet, piac stb.), tisztában vannak az itt dolgozó emberek munkájával
- felismerik és megnevezik a környezetükben észlelhető színeket, azok árnyalatait, fel tudják emlékeztetből is idézni azokat
- ismerik a természet változásait, felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket
- ismerik az évszakok jellegzetességeit
- tudják a napok nevét, sorrendjét, ismerik a napszakokat
- tudnak különbséget tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között

- az általuk ismert állatokat életmódjuk, külső jeleik, lakóhelyük alapján tudják csoportosítani, ismerik a környezetükben élő állatokat és növényeket, azok gondozását és védelmét
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészek nevét, funkcióját, törekednek testük tisztában tartására
- ismerik az orvos gyógyító munkáját
- ismernek a népi hagyományokat
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

5.3.3.2 A matematikai nevelés

Gyöngyszem tagóvoda:

Matematikai tartalmú tapasztalatszerzésre az egész napos óvodai élet során van lehetőség. (játékszituációk, beszélgetések, helyszíni foglalkozások, önkiszolgálás, naposi munka, naptár) A valóság formáiról, mennyiségeiről, téri viszonyairól minél több érzékszerv használatával szerezhetnek a gyermekek tapasztalatot. A játék és szabadidőben létrejött szituációk alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére. A 4-5 éves korosztálytól a komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, és szóban is
- képesek csoportosan, párokban, egyénileg feladatmegoldásokra, együttműködésre
- képesek mennyiségek összehasonlítására különböző szempontok szerint
- képesek megfelelő szöveget alkotni mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- azonosítani tudnak síkbeli és térbeli alakzatokat, formákat
- képesek minta utáni másolásra
- tudnak tájékozódni a térben, ismerik a téri viszonyokat
- saját magukat képesek a térben elhelyezni, más irányhoz, tárgyhoz viszonyítani
- tudnak tájékozódni a síkban
- felismernek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri viszonyokat
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakul az elemi fogalmi gondolkodásuk.

6. Integráció , kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból, így különösen a gyermek vagy hozzátartozói bőrszíne neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, nemzetiségi, etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt. Társadalmi beilleszkedését segítjük a kiemelkedő tehetségestől a gyenge adottságúig, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeire. Természetesnek vesszük és értéként kezeljük a különböző, sokszínű kulturális hátteret, gondolkodásmódot, a különbözőséget.

Célunk

A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.

Feladatunk

- inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

6.1 Részképesség-zavarok

Minden gyermek más, alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához. Különbözőségük miatt hasonlóan társaikhoz az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztést tekintjük feladatunknak.

A részképesség-zavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, írás, matematika elsajátítását, ezért az óvodai foglalkozásokat preventív vagy korrekciós céllal szervezzük.

Felfogásunk szerint:

- minden kisgyerek fejleszhető
- a meglévő képességekből indulunk ki
- a megkésett, vagy zavart szenvedett képességek fejlődését támogatjuk, megsegítjük.

Ha a gyermekek, főként a nagycsoportos korúak, illetve további nevelési évre óvodában maradtak nem érik el társaik, korosztályuk fejlettségi szintjét, illetve az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet, pedagógiai, s ha szükséges pszichológiai vizsgálatot kell kényi annak érdekében, hogy pontosan tudjuk, miben kell a gyermek segítségére lennünk az elkövetkezendő nevelési évben. Tudnunk kell honnan indulunk el és hova akarunk eljutni a gyermek egyéni fejlesztésében. Ezek ismeretében részletes fejlesztési tervvel segítjük a gyermek egyéni, önmagához viszonyított fejlesztését (szakmai segítők igénybevétele: fejlesztőpedagógus, Nevelési Tanácsadó, utazó gyógypedagógus, logopédus, pszichológus).

Célunk

A gyermek állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Feladatunk

- a gyermekek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett képességek fejlődésének támogatása, az önállóságuk fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

Fejlesztő óvodapedagógus feladatai

- az óvónők jelzése alapján a korrekciós fejlesztést igénylő gyermekek megfigyelése, képességeik felmérése (az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése), a mérés értékelése
- egyéni fejlesztő programok kidolgozása, koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal
- az előző nevelési évben a fejlesztő foglalkozásokban részesült gyermekek ellenőrző felmérése, esetleges egyéb szakértői, fejlesztési javaslatok figyelembe vételével szükség esetén egyéni fejlesztő programok kidolgozása, ennek további koordinálása
- egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megtartása elsődlegesen a gyermekcsoportban, ahol párhuzamos tevékenységként kezdeményezi a fejlesztő játékot. Indokolt esetben a gyermek kivihető a „fejlesztő” szobába (játzó szobába)
- a fejlesztés folyamatos koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal
- a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermekük fejlődéséről

- folyamatos kapcsolattartás a speciális szükségletű gyermekeket fejlesztő szakmai segítő intézményekkel, fejlesztőkkel (pl. Korai Fejlesztő).

Gyöngyszem tagóvoda:

- Tapasztalatok megosztása
- Szülőknek tanácsadás, otthon végezhető játékok átadása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel, aktívan vesz részt a játékos foglalkozáson
- az érintett gyermekek részkapességei pozitív irányban fejlődnek
- a speciális fejlesztés hatására kompenzálódik a részkapesség-zavar.

6.2 Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás – szabályozási zavarral) küzd.

A feltételek megteremtését követően abban az esetben nyer felvételt, ha az óvodai nevelésen belül, a többi gyermekkel együtt, integrált nevelési keretek között fejleszthető. Az integráció elve, hogy egy csoportba ne kerüljön azonos típusú sérüléssel rendelkező gyermekből egynél több, hiszen felerősítik egymást. Erről elsősorban az óvoda vezetője, a tagóvoda-vezető, a gyermek leendő óvodapedagógusa közösen dönt, melynél figyelembe veszik a csoport jellegét, a sérültség fokát és az adott csoport összetételét. A gyermek érdekében az integráció csak szakfejlesztéssel együtt biztosítható óvodáinkban. Elengedhetetlen az együttműködés a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel, természetesen elsősorban a szülőkkel.

A gyermekcsoportot a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására fel kell készíteni, nem túl hangsúlyozva a másságát. Minden apró siker elismerése további pozitív változásra motiválja a gyereket. Az óvodapedagógusnak úgy kell segítenie a gyermek beilleszkedését a csoportba, hogy ne csorbítsa önállóságát, ugyanakkor a többi gyermeket a segítőkészségre nevelje.

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése
- az egyes területek a fogyatékoságnak megfelelő hangsúlyozása a fejlesztésben
- törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérültfunkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek
- a gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése, speciális szakember bevonásával
- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása
- a verbális és nonverbális kommunikáció és a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése
- változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben
- az önálló tevékenységhez szükséges differenciált segítségadás

- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemeinek beépítése az óvodai nevelőmunkába (gyógypedagógus segítségével)
- az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése elsősorban a gyógypedagógia területén
- a gyermekek speciális fejlesztése team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával.

6.2.1 Sérülésspecifikus feladatok szakfejlesztéssel

6.2.1.1 Magatartászavaros gyermek

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek nevelésének prioritásai: az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, a kudarcűrő képesség növelése, önállóságra nevelés.

- valamennyi tevékenységben mindig olyan feladattal kell megbízni a gyermeket, amelyet eredménnyel tud elvégezni, figyelemmel kell kísérni a tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét
- különösen fontos, hogy a szabályokat előre és közösen hozza létre a felnőtt és a gyerek, részese legyen a vele kapcsolatos döntéseknek, hiszen a szabályszegésnek következményei vannak (figyelemmegvonás, esetleg büntetés). Tisztában kell lenni (megismerésen alapulva) mi várható el tőle, a gyermek képességeinek megfelelően követeljen az óvodapedagógus
- a magatartászavaros gyermek feladattudata, ismeretszerzési motivációja gyenge, csak a spontán tevékenységből kiinduló fejlesztéssel, a tevékenységbe bekapcsolódva tud a pedagógus változásokat kezdeményezni.

6.2.1.2 Mozgásban akadályozott gyermek

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon a számára elérhető tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása,
- az óvodában biztosítanunk kell - a gyermek állapotának megfelelően
 - az akadálymentes közlekedést
 - a megfelelő mozgást és az ehhez szükséges eszközöket
 - az elsajátított mozgásminták rögzítése, alkalmaztatása a napirend egészét átszövi.

6.2.1.3 Látássérült gyermek

- a közös játékban való részvétel segítése, a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulása és gyakorlása
- az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása
- a környezet vizuális megismertetése:
 - látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
 - a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
 - térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
 - a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
 - a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

6.2.1.4 Hallássérült gyermek

- a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- az aktív nyelvhasználat építése.

Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést.

6.2.1.5 Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- a cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés
 - az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
 - a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikációfejlesztése
 - a beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése
 - az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
 - az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése
- a rendszeresség, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasítás, a sokszori ismétlés alkalmazása.

6.2.1.6 Akadályozott beszédfejlődésű gyermek

- az anyanyelvi nevelés
- a mozgás fejlesztése
- a kommunikáció
- a vizuo-motoros koordinációs készség fejlesztése
- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafo-motoros fejlesztés stb.).

6.2.1.7 Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

- kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia
- a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása
- az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

6.2.2 Az integrált óvodai nevelés előnyei

A sajátos nevelési igényű gyerekek számára

- az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait
- a gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk
- fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása
- a közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük
- megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyanarra mint társaik
- a többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai
- a közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat
- a másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg
- kedvező a gyerekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyerek számára

- a sajátos nevelési igényű gyerekekkel együtt nevelt gyerekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket
- megismerik a másságot, tapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi
- megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítés formáit, technikáit
- érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- képességeik önmagukhoz viszonyítottan fejlődtek
- az adottságukhoz viszonyított legmagasabb önállóságra, együttműködésre képesek
- akaraterejük, önállóságra törekvésük fejlődött
- egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott
- kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött
- képesek a közösségbe való beilleszkedésre
- a fejlettebb területeken képességeik továbbfejlődtek
- hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerték
- a közösségben minden gyerek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során.

6.3 A nemzetiségi feladatok

Célunk

A nemzetiséghez tartozó gyermekek kisebbségi önazonosságának megőrzésének, ápolásának, erősítésének, átörökítésének elősegítése.

Feladatok a roma kisebbséghez tartozó gyerekek nevelésében:

- a jellegzetes hagyományok, szokások felkutatása, ápolása, a kisebbségi identitástudat kialakítása, fejlesztése
- az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, a táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemlélet megalapozása
- egyéni élmények átélésével az érzelmi élet gazdagítása, a kezdeti gátlások feloldása,
- az óvodai tevékenységformák tartalmában a kisebbség irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeinek felhasználása
- az értelmi képességek területén mutatkozó esetleges eltérések kiegyenlítése, az iskolai élethez szükséges személyiségjegyek és részképességek fejlesztése
- az esetleges veszélyeztetettség miatt kiemelt feladat az együttműködés szorgalmazása a szűkebb és tágabb környezettel (család, kisebbségi önkormányzatok, iskolák, egészségügyi intézmények, Gyermekjóléti Központ, Gyámhivatal).

A gyermekek sajátos kultúrájából és családi életviteléből adódó másságra tekintettel a személyiség fejlesztése differenciált módszerekkel vezet eredményhez. A tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyermek számára biztosítjuk. Ugyanakkor esélyeik javítása érdekében sajátos szükségleteik kielégítésére törekszünk (pl. a magyar nyelvi nevelés fontossága).

Fontosnak tartjuk a korai prevenciót az egészséges életmód, az érzelmi, az értelmi nevelés, a szocializáció területén, együttműködve a családi és társadalmi környezettel a hátrányok csökkentése érdekében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- rendszeresen járnak óvodába
- önazonosságukat megőrzik, kisebbségi kultúrájuk értékeire büszkék
- ismerik, gyakorolják az egészséges életmód szokásait
- betartják a közösségi szabályokat, akaratilag személyiségjegyeik életkoruknak és adottságaiknak megfelelően fejlettek.

6.4 Migráció

A más országból bevándorló, vagy itt tartózkodó családok gyermekei óvodai nevelésének alapelveiben az integrált nevelés szemléletét, céljait és feladatait érvényesítjük.

Célunk

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei részére az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása, társadalmi integrációjuk elősegítése.

Feladatok

- felkészülés a gyermek fogadására
- a magyar nyelv elsajátításának segítése
- hazánk értékeihez való pozitív kötődés kialakítása
- nyitott és megértő viselkedés tanúsítása a más anyanyelvűek és kultúrák iránt
- folyamatos kapcsolat tartása a családdal.

Tiszteletben tartjuk saját nyelvüket, ugyanakkor a gyermekekkel való közös játék és az óvoda más tevékenységformái közben elsajátítják a magyar nyelvet. A felnőttek beszédmintája és a differenciálás, az egyéni képességek fejlesztése ezen a területen is hangsúlyos. Az együttes tevékenységek során arra törekszünk, hogy oldott, feszültségmentes környezetben növeljük a gyermekek beszédbátorságát, nyelvi és nonverbális kifejezőképességüket.

Differenciálással, egyéni képességfejlesztéssel fejlesztjük a csoportközi kapcsolatokat. Természetesnek vesszük és értéként kezeljük a másságot, a sokszínű, sokféle kulturális háttérű szükségleteket, igényeket és gondolkodásmódokat.

Népmesékkel, versekkel, énekekkel és hagyományainkkal, a saját élményű tapasztalatszerzéssel pozitív érzelmein keresztül hatunk.

A gyermekek számára az óvoda dolgozóinak viselkedésmintái az eltérő kultúrák természetes jelenlétének elfogadását eredményezik. A magyar gyermekek saját identitásuk, nyelvük, kultúrájuk megőrzése mellett nyitottá válnak mások befogadására, elfogadására és az együttélés formáinak megélésére. A nevelés folyamán a más anyanyelvű gyermek szülőhazájának hagyományainak, énekeinek, meséinek beillesztése a tevékenységekbe oly módon, amelyeket a többségi gyermekek is megértenek. Arra törekszünk, hogy a más népek szokásai színesítsék a magyar szokásokat és hagyományokat.

A befogadás és beilleszkedés tekintetében kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való pozitív kapcsolattartás, együttműködés. Elsősorban a család igényeinek és szükségleteinek megismerésére törekszünk, ugyanakkor segítséget kell nyújtanunk abban, hogy ők is megismerjék és értsék nevelési törekvéseinket. Együttműködésünk – a gyermek szükségleteinek megfelelően – természetes módon kiterjed a családsegítő, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatásokra, a szakmai szervezetekre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermek szívesen jár óvodába
- a magyar nyelvet megérti és tömondatokat képes magyarul kimondani
- saját gyökereit, kultúráját megtartva ismeri és érzelmileg kötődik hazánk értékeihez
- szívesen játszik társaival, és a többségi csoporttársak is keresik a társaságát
- a gyermekek pozitív érzelmekkel, természetesnek élik meg más népek kultúráját.

6.5 Tehetséggondozás

Célunk

A gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése, képességeik kibontakoztatása.

Feladatok

- a tehetség (valamely kiemelkedő adottság, képesség) legkorábbi felismerése
- az egyéni aktuális fejlettséghez igazított fejlesztés biztosítása, speciális szükségletek kielégítése
- tevékenységek szervezése a gyermekek saját aktivitására támaszkodóan
- az intellektus, a kreatív önkifejezést támogatása, a szocializáció, az önismeret elősegítése
- a fejlesztéshez szükséges speciális eszközrendszer biztosítása
- a szülő segítése gyermeke nevelésében.

Szemléletünk szerint minden gyermekben van valami jó, értékes, fel lehet fedezni olyan képességeket, amelyeket a lehető legjobban tudunk fejleszteni. Kiemelkedően tehetségesnek azt a gyermeket tekintjük, aki egy adott területen sokkal többet képes teljesíteni az életkorának megfelelő átlagnál, aki viszonylag kevés segítséggel nagyon gyorsan tud előrehaladni, fejlődni az adott területen. A tehetség a legritkább esetben tud önmagától utat törni, fejlődni, ehhez az kell, hogy a szülő, a pedagógus felismerje ezt, megadja a gyorsabb haladáshoz, az intenzívebb fejlődéshez szükséges többletsegítséget. Az öt év alatti gyerekekre két okból érdemes külön odafigyelni: az egyik ok a tehetséges kisgyerek sajátos korai személyiségfejlődése, a másik a konkrét képességek és az azokkal szükségszerűen együtt járó igények jellege. Ekkor tehetséggondozás címén főleg nem „fejlesztésre”, hanem egyszerűen csak megfelelő környezetre és érzelmi biztonságra van szükségük.

A tehetség három legfontosabb összetevője: képességek, kreativitás, motiváció. Érzelmi biztonságban, ingergazdag környezetben a szabad játék és a korai tanulás feltételeit biztosítjuk. Az érdeklődésüknek megfelelő speciális területeken való elmélyüléshez biztosítjuk a feltételeket. A családdal együttműködve különös gondot fordítunk arra, hogy szocializációjukat segítsük, hiszen a társak, a környezet elismerése elősegítik a tehetség kibontakozását.

Gyöngyszem tagóvoda:

Célunk:

- Felismerni a tehetség jeleit, erre összpontosítva, lehetőségeinkhez mérten támogatni további fejlődésüket, a szülők részére az óvodán kívüli, speciális fejlesztési lehetőségek felkínálása a gyermek további fejlődése érdekében.
- A szülőkkel együttműködve a gyermek képességeinek kibontakoztatása, kreativitásának és személyiségének összehangolt fejlesztése, azon tulajdonságainak erősítése, melyek a későbbiekben segítenek tehetsége kibontakoztatásában.

Ennek elérése érdekében:

- Gazdag tevékenységbázist biztosítunk, amelyben sokszínű és sokféle cselekvési lehetőséget kínálunk fel a gyermekeknek, hogy képességeiket a lehető legtöbb területen kipróbálhassák.
- Sok dicsérettel, reális értékeléssel segítjük önbizalmuk, én képük megfelelő alakulását.
- Figyelembe vesszük, hogy a tehetség esetleg egyenetlenül oszlik meg, így más képességterületen lemaradást is mutathat a tehetség jeleivel rendelkező gyermek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- kiemelkedő képessége fejlődik
- önismerete pozitív
- társai elismerik
- társas kapcsolataiban kiegyensúlyozott.

7. Gyermekvédelemi feladatok

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése, a gyermekek jogainak és érdekeinek minél szélesebb körű érvényesítése.

Az óvodákban minden pedagógus a differenciálpedagógia eszközeivel működik közre a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében, a gyermek családban történő nevelkedésének segítségével. Minden esetben a gyermek mindenek felett álló érdekét vesszük figyelembe. Személyes kapcsolatot alakítunk ki azokkal a szülőkkel, akik segítséget kérnek, és kellő körültekintéssel, tapintattal azokkal a családokkal is, akik bár nem kérnek támogatást, mégis rászorulnak.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések -

minden óvodapedagógus egyben saját csoportja elsősorú gyermekvédelmi felelőse, ezért közös **feladatunk:**

- a mindenkori érvényben lévő gyermekvédelmi törvény ismerete
- saját gyermekcsoportban a veszélyeztetettség felismerése, az okok feltárása, nyilvántartásba vétel
- a veszélyeztetési okok változásának figyelemmel kísérése
- az óvodapedagógus segítő közreműködése (segélyezésre javaslat, az ehhez szükséges környezettanulmányok elkészítése, térítéses csökkentésre javaslattevés, szociális ügyek intézésének segítése)
- családgondozás, a családokban bekövetkező minden változás azonnali leereagálása, szükséges segítségnyújtás, illetve megoldások közös keresése szülői igény szerint
- a tagóvoda vezetőjének és a gyermekvédelmi felelősnek tájékoztatása a gyermekeket veszélyeztető körülményekről
- feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek testi, lelki, mentális egészségét hátrányosan befolyásolják
- sajátos eszközeinkkel, a nyugalom, a bizalom, a szeretet légkörével ellensúlyozni a gyermekek kiszolgáltatottságát, az egyes gyermekek bárminemű hátrányait.

Hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiknek alapvető szükségleteinek kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális és kulturális téren. Mindez azonban még nem veszélyezteteti egészséges személyiségfejlődését, de az optimális fejlődési lehetőség akadályozott.

Kialakulásához vezető tényezők: alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülő alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje. Következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

Veszélyeztetett gyermekek azok, akik testi, lelki, erkölcsi és értelmi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja, ami a személyiségfejlődésben torzulást idézhet elő. A gyermek egészséges személyiségfejlődése akadályozott. A veszélyeztetettség a személyiségfejlődésnek csupán a fenyegetettségét minősíti.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- nevelési hiányosságok, elhanyagoló nevelés
- antiszociális környezet
- rossz lakásviszonyok
- egészségügyi okok
- rossz anyagi helyzet
- megromlott családi kapcsolat
- a családban a devianciák halmozott előfordulása.

Következmény lehet a gyermek egészséges személyiségfejlődésének sérülése, deviáns magatartásformák kialakulása.

Az óvoda jelzéssel köteles élni a gyermek veszélyeztettsége esetén a Gyermekjóléti Központnál, illetve kötelessége hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más veszélyeztető ok fennállása, illetve a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A veszélyeztettség megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelemben dolgozó személyek, szervek, intézmények és hatóságok kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. A jelzőrendszer tagjai ezen kötelezettségüket írásban – krízishelyzet esetén utólagosan – kell, hogy teljesítsék. A Gyermekjóléti Központ a tett intézkedésről tájékoztatni köteles a jelzéstevőt.

Jelzési kötelezettség: óvodapedagógus > gyermekvédelmi felelős > tagóvoda vezető > intézményvezető > felsőbb szervek.

Tagóvoda-vezető feladatai:

- óvodai szinten összefogja a gyermekvédelmi munkát
- dönt és határozatot hoz az étkezési kedvezményekről az érvényes önkormányzati rendeletnek megfelelően
- a kapott jelzéseket, információkat ellenőrzi
- gyermekvédelmi ügyekben segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat és az óvodai gyermekvédelmi felelőst
- kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel
- gyermek veszélyeztettsége esetén azonnal intézkedik
- hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén
- a megtett intézkedésekről tájékoztatja az Egyesített Óvoda vezetőjét.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- a gyermekvédelemmel kapcsolatos adminisztrációt, nyilvántartást és statisztikát vezet
- óvodai szinten nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket
- folyamatos kapcsolatot tart a nevelőtestület tagjaival
- a törvényi változásokat, rendelkezéseket nyomon követi → naprakészen informál
- véleményével, javaslataival segíti a tagóvoda vezető munkáját (étkezési kedvezmények)
- folyamatosan képzé magát, a kerületi gyermekvédelmi munkaközösségben részt vesz
- kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

A gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart fenn:

- HÍD Családsegítő Központtal családi krízishelyzet esetén
- Gyermekjóléti Központtal veszélyeztettség, anyagi támogatás szükségessége esetén
- Pedagógiai szakszolgálattal a magatartási, viselkedési, átlagtól lényegesen eltérő fejlődésű gyermekek esetében

- orvossal és védőnővel a gyermekek testi fejlődésének lényeges eltérése, bántalmazás nyomai esetén.

Óvodapedagógusok feladatai:

- minden év elején felméri a csoportba járó gyermekek, családi és szociális helyzetét
- probléma esetén jelez a gyermekvédelmi felelősnek és a tagóvoda vezetőnek
- javaslatot tehet étkezési kedvezményre
- családlátogatást végez szükség szerint
- a törvényes adatközlést biztosítja intézkedés esetén
- a veszélyeztetett vagy hátrányos gyermekkel differenciált bánásmódot alkalmaz.

Minden óvodapedagógust és alkalmazottat **titoktartási kötelezettség** terhel a gyermekkel és családjával kapcsolatban a mindenkorai törvényi szabályok szerint. Ez minden olyan tényre, adatra, információra vonatkozik, amelyről hivatásának ellátása során szerez tudomást.

Munkánk eredményes, ha

- a prevenció során meg tudjuk akadályozni a veszélyeztettség kialakulását
- egyedi probléma esetén segíteni tudunk
- a hátrányos helyzetben lévő családokkal jól működünk együtt
- differenciált bánásmóddal kompenzálni tudjuk a gyermek hátrányait (humánus, megértés, támaszkodás, szeretet)
- a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek segítségével szükség esetén a gyermeket biztonságba, megnyugtató környezetbe helyezhetjük
- a rászoruló családok bizalommal fordulnak az óvodához problémáik megoldásához való segítségadásért.

Nevelésünkben alapvető követelmény a **gyermeki jogok védelme**.

A gyermekek joga, hogy személyiség jogait, különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda tiszteletben tartsa. A gyermek jogai közé soroljuk a saját véleménynyilvánítást is. A kisgyermeket megilleti a társadalom által nyújtott védelem és a segítségre vonatkozó jog is.

A szociálisan hátrányos helyzetű családok és gyermekeik pedagógiai módszerekkel való segítségének lehetőségei óvodáinkban:

- egyéni bánásmód
- differenciált fejlesztés csoportjában
- logopédiai fejlesztés, részképesség hiány korrigálása
- pszichológus személyes segítése a szülők számára is.

Gyermekvédelmi munkánk során mindannyian ügyelünk arra, hogy a rászoruló gyermekek és szüleik ne érezzék ezt a segítségnyújtást pozitív diszkriminációnak.

Gyöngyszem tagóvoda:

Óvodánkban nagy hangsúlyt fordítunk az esélyteremtésre, a gyermeki jogok érvényesülésére, a felzárkóztatásra, a hátrányos helyzet leküzdésére.

A hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek szüleit külön tájékoztatjuk a XIII. kerületben igényelhető szociális támogatások lehetőségeiről.

Kapcsolatot tartunk a gyermek és családsegítő szolgálat munkatársaival.

8. Az óvodába lépés, iskolába lépés feltételei

Az óvodai felvételt a mindenkorai törvényi szabályozásnak, és a XIII. ker. Önkormányzat köznevelésre vonatkozó határozatainak megfelelően végezzük. Amennyiben a gyermek érettsége lényegesen eltér az átlagostól, speciális szakszolgálat igénybevételével döntünk a felvételtől.

Óvodaérett az a kisgyermek, aki már rendelkezik „én” tudattal, el tud tölteni néhány órát a szülei nélkül is, bizonyos fokú önállósulási törekvés jellemzi, igényli a gyermekközösséget, képes másoktól elfogadni az ételt.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az óvoda a tankötelezett gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettséget (az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott paraméterek alapján-) igazolja. Az iskolai felvételtől az iskola igazgatója dönt az óvodai szakvélemény, a hatályos jogszabályok, és a fenntartói köznevelésre vonatkozó határozatok alapján.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a szociálisan érett gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival. A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb –szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

9. Pedagógiai dokumentáció

Az Egyesített Óvodában az óvodai nevelés a jóváhagyott pedagógiai programja alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, biztosítva a tagóvodai sajátosságok – útmutatójuk szerinti - érvényesülését, ezen belül az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

Az Egyesített Óvoda pedagógiai dokumentációja

Az óvodai nevelés országos alapprogramja /363/2012.(XII. 17.)Korm. rendelet/

Az Egyesített Óvoda pedagógiai programja

A Egyesített Óvoda érvényes éves munkaterve (pedagógiai – működési terve), amely alapján a tagóvodák elkészítik a saját éves pedagógiai – működési tervüket.

Az óvodai csoportnapló az Egyesített Óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. (20/2012(VIII. 31.)EMMI rendelet **91. §** (1, 2, 3 bek. módosítással)

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni a tagóvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, a tagóvoda vezető aláírását, a tagóvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét. (2)

Az óvodai csoportnapló tartalmazza (3):

a) a gyermekek nevét és óvodai jelét,

b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,

c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,

d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,

e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,

f) nevelési éven belüli időszakonként

fa) a nevelési feladatokat,

fb) a szervezési feladatokat,

fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,

fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek,

foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit

fe) az értékeléseket, (a nevelőmunka értékelését félévente, az Egyesített Óvoda egységes tartalmi és formai elemei alapján)

g) a hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt

h) a feljegyzést a csoport életéről

Fentiekén kívül még:

- a csoport működésére vonatkozó adatokat
- a gyermekcsoport szokás-szabályrendszerét
- ciklusra vonatkozó tanulási tervet, melyben jelöljük a differenciált képességfejlesztést, a megvalósításhoz tervezett tevékenységeket, az eszközöket és a szervezeti keretet, a megvalósítás tapasztalatait

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének, a gyermekről szóló rövid, szülő által írt jellemzést
- a gyermek fejlődésének mutatóit - az Egyesített Óvoda által kidolgozott szempontsor alapján - a gyermekek érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődését, valamint a pedagógiai program gyermeki tevékenységben, képességfejlődésben megnyilvánuló sikerkritériumainak való megfelelést,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Pedagógiai értékelés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott mérés - értékelés magába foglalja a megfigyelés, megismerés, tervezés, fejlesztés, nyomon követés fogalmait.

A 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 63. § (1) értelmében „*az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti.*”

A pedagógiai mérések célja, hogy pontos információhoz jussunk a mérésben részt vevő gyerekek képességeiről, tudásáról, segítve ezzel a szakmai munka tervezését, és a hatékony fejlesztést. A fejlesztésben kulcsszerepe van a pedagógiai értékelésnek.

A pedagógiai értékelés funkciója szerint lehet diagnosztikus, formatív, és szummatív értékelés.

A **diagnosztikus értékelés** során megállapítjuk, melyek azok a területek, melyeken a gyermekek, jól teljesítenek, illetve hol vannak hiányosságok. A **formatív értékelés**, egy folyamatos fejlesztő értékelés, amivel állandó visszajelzést biztosítunk, és korrekciót hajtunk végre. A **szummatív értékelés**, célja az összegzés, minősítés. **Az óvodás gyermekek értékelésénél a diagnosztikus, és formatív értékelést használjuk, és nem használunk minősítő, szummatív értékelést.**

Minden óvoda alapfeladata, hogy a rábízott gyermek személyiségét a lehető legnagyobb mértékben fejlessze a nála töltött 3-4 év alatt. Ehhez, az szükséges, hogy a gyermekeket megismerjük, és minden gyermeket egyéniségként kezeljük.

Az értékelés fontos eszköze a személyiségfejlesztésnek és a közösségformálásnak. Az értékelés során az óvodában fontos feladatunk, hogy értékelésünk pozitív legyen. Minden gyermekben meg kell találni a pozitívumokat, ezeket erősíteni, és kialakítani a gyermek reális önértékelését, fejleszteni önbizalmát.

10. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

a nevelőtestület határozata alapján **2013. szeptember 1-jétől visszavonásig** szól.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- törvényi változás
- szervezeti átalakítás
- egyéb érdekegyeztető fórum módosító javaslata
- a program bevalását figyelemmel kísérő ellenőrzést, értékelést követő módosítási javaslat esetén.

A programmódosítás előterjesztésének előírásai:

- írásbeli előterjesztés az Egyesített Óvoda vezetőjének
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50% + 1 fő kéri.

Nyilvánosság biztosítása:

a Pedagógiai Program dokumentumot az Egyesített Óvoda ügyviteli és iratkezelési szabályzata szerint kezeljük és a Közérdekű adatok megismerésére irányuló szabályzat szerint biztosítjuk a nyilvános hozzáférését.

A tagóvodákban a dokumentum hozzáférhető - helyben olvasásra minden alkalmazott és érdeklődő számára - a vezetői szobában elhelyezett példány, és a gyermekcsoportokban elhelyezett példányok formájában.

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Programot

véleményezte:

.....
Szülői szervezet képviselője

dátum:

elfogadta: a nevelőtestület

.....
a nevelőtestület képviselőjében

p.h.

dátum:

jóváhagyta: a Budapest Főváros XIII.ker. Önkormányzat Képviselőtestülete

Bibliográfia

1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
3. 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
4. 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
5. 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
6. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
7. 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
8. 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
9. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
10. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
11. 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
12. 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
13. 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
14. 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
15. 17/2013. (III.01) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
16. 346/2013.(IX.30) Korm. rendelet a pedagógus továbbképzésről, pedagógus - szakvizsgáról valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről.
17. Budapest Főváros XIII. Kerület Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013-2018
18. „A tudás hatalom” - A Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Közoktatási koncepciója 2011-2015
19. Gyermekvédelmi törvény (1997. évi XXXI. 1997. nov. 1.), és 2015.évi módosításai
20. Egyezmény a gyermekek jogairól Bp. Egyesült Nemzetek UNICEF 1992.
21. Önértékelési kézikönyv óvodák számára
22. Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára
23. Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez